

ಭಾರತೀಯರ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿ-ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಂಗಪ್ರಿಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಃ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ

ನಂ. 37/8, G4, ಲೀಸಾ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್,

4ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 27.

ದೂರವಾಣಿ: 2227 8231, Mob: 9448078231, 9591470345

Email : bspllg@gmail.com; web; www.bharathasamskruthi.com

Title : **SRIKRISHNAJAYANTI - JANMASTAMI - Under Bharatiyara Habba Haridinagalu**- A collection of festivals of India, written by Sri Sri Rangapriya Sri Sri: and published by Bharatha Samskruthi Prakashana, Bangalore.

Under the guidance of His Holiness Sri Sri Rangapriya Swamiji

ಶ್ರೀರಂಗ ಮಹಾಗುರುಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ
ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

E-Edition : November 2015

pages : 54 + 2

Price: Rs. 30-00

© with publisher

Published by :

Bharatha Samskruthi Prakashana

No. 37/8 G4, Leesa Apartment, 4th Cross,

Lalbagh Road, Bangalore - 27,

Phone: 22278231, 26765381, Mobile: 9448078231, 9591470345

URL: www.bharathasamskruthi.com, email: bspllg@gmail.com

Copies available at :

Bharatha Darshana,

No. 163, Manjunatha Road, 2nd block,

Thyagaraja Nagar,

Bangalore - 560 028 Ph : 26765381

Printed by :

Laser Line Graphics

Bangalore - 560 027 Ph: 22278231

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ-ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮೀ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪರ್ವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ. ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮೀ, ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮೀ, ಜಯಂತೀ, ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಧೇಯಗಳಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಭಾರತದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ಭಕ್ತಿಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಮಹೋತ್ಸವ ಮಹಾದಿನ. ಎಲ್ಲ ವರ್ಣಗಳ, ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಿಂದಲೂ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಿಯಪರ್ವ, ಪವಿತ್ರಪರ್ವ, ಪರಮಮಾಂಗಲ್ಯವಾದ ಪರ್ವ. ಅಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ದೇವತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಹಬ್ಬದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಉಪಾಸ್ಯದೇವತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

“ಯಾರು ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ! ಅವನನ್ನು ಏಕೆ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮ. ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಸಾಧುಸಂತರು ಅವನನ್ನು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಾರಾಯಣನ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅವತಾರ. ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದ ಅವತಾರ. ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯತಮವಾದ ಅವತಾರ, ಅವನು ಹೆಸರಿಗೆ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನೇ ಆತ. “ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಯಂ” “ಈಶ್ವರಃ ಪರಮಃ ಕೃಷ್ಣಃ” ಅವನು ಅವತಾರ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೆಕೂರ್ಮಾದಿ ಹತ್ತು-ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಸದಾನಂದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯೇ ಅವನು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಭಕ್ತರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆದಿಪುರುಷ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಅವನು. “ದಶಾಕೃತಿಕೃತೇ ಕೃಷ್ಣಾಯ ತುಭ್ಯಂ ನಮಃ”. ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಮಹಾಭಾಗವತರಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳೂ,

ಆಚಾರ್ಯರೂ, ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ಕವಿಗಳೂ, ಕೀರ್ತನಕಾರರೂ ತುಂಬುಹೃದಯದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿರುವ ದೇವರಲ್ಲವೇ ಅವನು! ಕೇವಲ ದೇವರಲ್ಲ, ದೇವರ ದೇವರು. “ತಂ ದೇವತಾನಾಂ ಪರಮಂ ಚ ದೈವತಂ.” ಧರ್ಮಸೇತುವಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದ ದೇವರು. ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಾಲವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮವೂ, ಅಮೋಘವೂ ಆದ ಜ್ಞಾನ, ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವೀರ್ಯ, ಶಕ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ, ಆತ್ಮಗುಣಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ ಪರಮಪುರುಷ. ವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಗೋವಳರನ್ನೂ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ವೃಕ್ಷ, ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನದಯಾನಿಧಿ, ಸೌಂದರ್ಯನಿಧಿ, ಕಲಾನಿಧಿ, ಮಹಾಭಾರತದ ಸೂತ್ರಧಾರ, ಮಹಾವೀರ, ಮಹಾಧೀರಧೌರೇಯ, ಧರ್ಮಪ್ರಭು, ಧರ್ಮನಿರತರಾಗಿದ್ದ ಪಾಂಡವರ ಬಂಧು, ಮಿತ್ರ, ಮಂತ್ರಿ, ದೂತ, ಚತುರುಪಾಯ ಚತುರ. ರಾಜಕಾರಣಿ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ಸಮರ್ಥ, ಸರ್ವಮಾನ್ಯರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಮಾನ್ಯರಾದ ಭೀಷ್ಮರ ನಿರ್ದೇಶದಂತೆ ಸಂಭಾವ್ಯರಾದ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಎಣೆಮಿಗಿಲಿಲ್ಲದ ದೈವ-ಮಾನವ, ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಲೋಕತ್ರಯದ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯಾಗ್ರಂಥಗಳ ಮಕುಟಮಣಿಯಾದ ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯ. ಹೀಗೆ ಲೋಕವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತದೇಶೀಯರಾದ ನಾವು “ಯಾರು ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ? ಅವನನ್ನು ಏಕೆ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು? ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ?” ಎಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಬಹುದು.

ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ, ವಿವೇಕವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜನರೇ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಸ್ತು-ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲದವರು ಮತ್ತು ದುಷ್ಟವಾದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿರುವವರೇ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯ

ಕೊಂಚ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರಬಹುದು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇರಬಹುದು. ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ “ಯಾರವನು? ಏಕೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಅವನನ್ನು?” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಹುಜನರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಲಿಬಿಲಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಉಪನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೂ ಅವರು ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ.

“ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಸರು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಬ್ಬ ಅಸುರ. ಅವನ ಪ್ರಸಂಗ ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ? ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾಗರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಈ ದೇಶದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಆರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಈ ದೇಶದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ದಸ್ಯುಗಳೆಂದೂ ಅಸುರರೆಂದೂ ಕರೆದರು. ಅವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದರು, ಕಾದಾಡಿದರು, ಅವರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚಿದರು. ಕೃಷ್ಣ ಆ ಆರ್ಯರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ. ಇವನು ನಾಶವಾದ. ಇಂದ್ರನು ಈ ಕೃಷ್ಣನ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದು ಅವನನ್ನೂ, ಅವನ ಹಿಂಬಾಲಕರನ್ನೂ ಅವನ ಮಡದಿಯರನ್ನೂ ಕೊಂದನೆಂಬ ಒಕ್ಕಣೆ ಇದೆ. ಆ ವಂಶವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ. ಇದು ಬಲು ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಗಣ್ಯನಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ. ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಯುದ್ಧವೀರನಾದ. ಕಾಲಕಳೆದು ಆರ್ಯರು ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಹತ್ತಿ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಮಿಲನವಾದ ಹಾಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಏರತೊಡಗಿತು. ಪುರಾಣದ ಕಾಲದ ವೇಳೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅವತಾರಪುರುಷನಾದ” ಎಂದು ಪೋತನ ಭಾಗವತದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಒಬ್ಬ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ನೀತಿಯನ್ನೂ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೋಸದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನೇಕಬಾರಿ ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕೃಷ್ಣರೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗಿ

ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು” ಎಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲನ್ನು ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇವನು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಇವನು ಕೊಳಲನ್ನು ಅಡ್ಡಡ್ಡಲಾಗಿ ತುಟಿಯಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಊದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೊಳಲನ್ನು ನಾಗಸ್ವರದಂತೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಊದುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಕೃಷ್ಣನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ. ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ಕೃಷ್ಣನು ಗೊಲ್ಲರ ಜಾತಿಯವನು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗಿ ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಉತ್ತರದ ಕೃಷ್ಣನು ದೆಹಲಿಯ ಬಳಿ ಇರುವ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ. ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ಕೃಷ್ಣ ದೂರ ದಕ್ಷಿಣದ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ” ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಕುದುರಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಪದವು ಕ್ರಿಸ್ತ ಎಂಬ ಪದದ ವಿಕೃತರೂಪ. ಕ್ರಿಸ್ತನ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕೆಯ ನಂತರ ಕೆಲವರು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೃಷ್ಣನ ಉಪದೇಶ-ಎಂದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರು” ಎಂಬುದು ಕೆಲವರ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅವರು ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಮತ್ತೊಂದು ವಾದವೇನೆಂದರೆ ಭಾಗವತವು ಹೇಳುವ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳಿಗೂ ಬೈಬಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳಿಗೂ ಅನೇಕ ಸಾಮ್ಯಗಳಿವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

“ಹಿಂದೆ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಯಾವನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದನೋ ಆ ದೇವಪುತ್ರನೇ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಬೈಬಲ್ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಿಸ್ತಧರ್ಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಜನರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಧರ್ಮ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆತನು ಕ್ರಿಸ್ತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿಯ ದಿವಸ ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತನ ರಥೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಪವಿತ್ರರಾಗಬೇಕು”-ಎಂದು ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗೀತೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದವನು ಆದರ್ಶಪುರುಷನಾದ ಯೋಗಿರಾಜ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಗೋಪೀವಲ್ಲಭ, ಜಾರ-ಚೋರಶಿಖಾಮಣಿಯೆಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವನು ಕಲ್ಪಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನೇ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಒಂದು ವಾದವಿದೆ.

“ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೇವರಲ್ಲ. ಅವನು ಆದರ್ಶ ಮಾನವ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕದಿಯುವುದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವ ಆದರ್ಶವಾದೀತು? ಅವನು ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕದ್ದರೆ ನಾನು ಪೆನ್ನಿಲ್ಲನ್ನು ಏಕೆ ಕದಿಯಬಾರದು? ಎಂದು ಮಕ್ಕಳು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋಪಿಕೆಯರಲ್ಲಿ ಅವನು ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿಯಂತೂ ಅವನು ನೀತಿಭ್ರಷ್ಟ, ದಂಡನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನು ಎಂಬುದನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಅವನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡುವ ನೀತಿಯೂ ಘೋರವಾದದ್ದು. ಅಹಿಂಸೆಯೇ ಧರ್ಮದ ಸಾರ. ತ್ಯಾಗಸಾಮರಸ್ಯಗಳೇ ಸಮಾಜಧರ್ಮದ ಸಾರ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವುದು ಸರ್ವನಾಶಕರವಾದ ಯುದ್ಧದ ಧರ್ಮವನ್ನು. ಸಹೋದರರಂತೆ ಬಾಳಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪಾಂಡವ-ಕೌರವರಲ್ಲಿ ಒಡಕನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ನೀತಿಯನ್ನೂ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಹಿಂಸಾನೀತಿಯನ್ನೂ, ಮೋಸದಿಂದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಕಪಟನೀತಿಯನ್ನೂ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದವನು ಆದರ್ಶ ಮಾನವ ಹೇಗೆ ಆದಾನು?” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

“ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದುರಹಂಕಾರಿ. ಅವನಲ್ಲಿ ವಿನಯವಿಲ್ಲ, ದೈವಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ‘ನಾನೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು. ನನ್ನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ,’ ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಟೀಕೆಮಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

“ಎಂಟು ಮಂದಿ ಹೆಂಡಿರನ್ನು (ಅಷ್ಟಮಹಿಷಿಯರನ್ನು) ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದವನು ಯೋಗಿ ಹೇಗೆ ಆದಾನು? ಇಂತಹವನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಾವು ಪಾಪರಹಿತರು ಹೇಗೆ ಆದೇವು?” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಮಾಡುವವರೂ ಉಂಟು.

“ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನೋ ಅಥವಾ ದುಷ್ಟನೋ ಅಥವಾ

ಮಿಶ್ರಪ್ರಕೃತಿಯ ಮನುಷ್ಯನೋ ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಿರಲಿ, ಅವನು ದೇವರಂತೂ ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದವನು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ದೈವತ್ವಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯರ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಏರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು” ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೊಡುವವರೂ ಉಂಟು.

ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಆಂಗೀರಸ ಎಂಬ ಒಬ್ಬನ ಹೆಸರು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅಶ್ವಿನೀದೇವರ ಉಪಾಸಕನಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಕವಿ.

“ಆಯಂ ವಾಂ ಕೃಷ್ಣೋ ಅಶ್ವಿನಾಹವತೇ
ವಾಜಿನೀವಸೂ ಮಧ್ವಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ”

“ಶ್ರುಣುತಂ ಜರಿತುರ್ಹವಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸ್ತುವತೋ ನರಾ |
ಮಧ್ವಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ||

86 ಮತ್ತು 87 ನೆಯ ಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಋಷಿಕವಿಯು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಋಷಿಯೇ ಮುಂದೆ ಮಹಾಭಾರತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅನಂತರಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದು ಎಂಬುದೂ ಒಂದು ಊಹೆ.

ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ (III-16) ಘೋರಆಂಗೀರಸ ಎಂಬ ಋಷಿಯು ದೇವಕೀಪುತ್ರ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪುರುಷವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಉಳಿದ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾದನು,

“ತದ್ಧೈತತ್ ಘೋರಆಂಗೀರಸಃ ಕೃಷ್ಣಾಯ ದೇವಕೀ-
ಪುತ್ರಾಯೇತ್ಯುಕ್ತಾಚಾಪಿಪಾಸ ಏವ ಸ ಬಭೂವ” ಎಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರುವ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಘೋರಆಂಗೀರಸನ ಶಿಷ್ಯನೇ ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಒಬ್ಬ ಋಷಿ. ಅಂಗಿರಾಃ ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಅವನ ಶಿಷ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದವನು. ಅವನು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಋಗ್ವೇದಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು “ವಿಪ್ರ”ನೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

“ತರ್ಧಿಯನ್ತಮದಾಭ್ಯಂ ವಿಪ್ರಾಯ ಸ್ತುವತೇ ನರಾ”

ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳ ಕೃಷ್ಣನಾದರೋ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಇಂತಹ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಲು ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಾರು? ಅವನು ಮನುಷ್ಯನೇ? ದೇವರೇ? ಐತಿಹಾಸಿಕವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಅಥವಾ ಕವಿಕಲ್ಪಿತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ? ಐತಿಹಾಸಿಕವಾದ ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವರು ಅನೇಕರು ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಾರು? ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅನಾದರ್ಶಗುಣಗಳು ಇದ್ದರೆ ಅವನು ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮನುಷ್ಯನೆಂದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ದೇವರು ಹೇಗೆ ಆದಾನು? ಅವನನ್ನು ಏಕೆ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕವಾದ ಸಮಾಧಾನವು ದೊರೆತ ಹೊರತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮಂಡಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

1) “ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಋಗ್ವೇದಮಂತ್ರವೊಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಆರ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಅಸುರ, ದ್ರಾವಿಡಜನಾಂಗದ ಮಹಾನಾಯಕ. ಇಂದ್ರನು ಅವನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದುಹಾಕಿ ಅವನ ಕುಟುಂಬವನ್ನೂ ಕಗ್ಗೊಲೆಮಾಡಿದ. ಬಹಳ ಕಾಲಾನಂತರ ಜನರ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ಆ ದ್ರಾವಿಡ ದಸ್ಯುನಾಯಕನು ಆರ್ಯಜನರಿಂದಲೂ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಅವನು ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ; ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿ ಮೆರೆದ ದೇವದೇವ ಎಂದು ಸಂಭಾವಿತನಾದ ಎಂಬುದು ಮೊದಲನೆಯ ವಾದ.

ಈ ವಾದವು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟವನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಮಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಳುವ ಅಸುರಕೃಷ್ಣ ಯಾವ ಕಥಾಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡರೆಲ್ಲಾ ದಸ್ಯುಗಳು, ಉತ್ತಮಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದ ಜನರನ್ನೂ ಸಾಮಾನ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಆರ್ಯರು

ದಮನಮಾಡಿದರು, ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷವು ಸಮನ್ವಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಕನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮತಪ್ರಸಾರಕರ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಅಸುರಕೃಷ್ಣನ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಾರ್ಥ ಕೃಷ್ಣನೂ ನಿರೂಪಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಾಸುದೇವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನಿಂದ ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣನು ದೇವಶತ್ರು, ದಸ್ಯು, ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ವಿರೋಧಿ. ವೃತ್ರ, ನಮುಚಿ, ಶಂಬರ, ವಲ ಮುಂತಾದವರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಕಪ್ಪುಸರ್ಪದ ರೂಪವಾದ ರಕ್ಷಸ. ತಮೋಗುಣಿ. ಯಾರನ್ನು ನಾವು ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವನು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಸಂರಕ್ಷಕ. ರಾಜಸೂಯ, ಅಶ್ವಮೇಧ ಮುಂತಾದ ವೈದಿಕಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದವನು. ಕ್ಷತ್ರಿಯವರ್ಣವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದವನು. ಗೋವರ್ಧನಪೂಜೆ, ಖಾಂಡವದಹನ, ಪಾರಿಜಾತಾಪಹರಣ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಧತನಾಗಿದ್ದ ಇಂದ್ರನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿದರೂ ಅವನು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಇಂದ್ರನ ಮಿತ್ರ. ಇಂದ್ರಶತ್ರುವಾಗಿದ್ದ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿಕೊಟ್ಟವನು. ಕಂಸ, ಕಾಲಯವನ, ಮುರ ಮುಂತಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಂದು ಇಂದ್ರನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವನು. ಇಂದ್ರಪುತ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನ ಹೃದಯಮಿತ್ರ. ಕಾಲಿಂಗನಾಗವನ್ನು ಮರ್ಧನಮಾಡಿದವನು. ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂರಕ್ಷಕ, ಯಜ್ಞರೂಪ, ಯಜ್ಞಸಮಾರಾಧ್ಯ. (“ಯಜ್ಞೋ ವೈ ವಿಷ್ಣುಃ “ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಃ”) ಇಂದ್ರನ ತಮ್ಮನೆಂದೂ, ಸಖನೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿತನಾಗಿರುವ ಉಪೇಂದ್ರನ ಅವತಾರವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವನು, ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟು, ಗುಣ, ಕರ್ಮ, ಸ್ವಭಾವ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ದಸ್ಯುಭಾವಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಋಗ್ವೇದದ ಅಸುರ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸಮೀಕರಣಮಾಡಿರುವುದು ಮಹಾಸಾಹಸ. “ದೈತ್ಯಾರಿ”ಗೆ ದೈತ್ಯಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಈ ವಿಪರೀತಬುದ್ಧಿಗೆ ಮೂರ್ಖತನದ ಪಟ್ಟವನ್ನೇ ನಾವು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ

ವಾದವನ್ನೂ ಇವರು ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ದೈತ್ಯರಾಜನೂ ಉಂಟು. ಅವನನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡಿದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದು ಅವತಾರಕ್ಕೂ ಹಯಗ್ರೀವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಂಟು. ಈ ಕಥೆಯ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಹೆಸರುಗಳ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಮೋಸಹೋಗಿ ಹಿಂದೆ ಹಯಗ್ರೀವದಾನವನಾಗಿದ್ದವನೇ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರೆಂದು ಆರಾಧನೆಗೆ ವಿಷಯನಾದ ಎಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುವುದುಂಟು. ಈ ಇಬ್ಬರು ವಾದಿಗಳೂ ಒಂದೇ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಷಿತರಾದವರೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ದ್ರಾವಿಡರೆಲ್ಲಾ ದಸ್ಯುಗಳು ಎಂಬ ವಾದವೂ ನಿರಾಧಾರವಾದುದು. ಅಖಂಡವಾದ ಆರ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಪಾಸಕರಲ್ಲಿ ಒಡಕನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ವಾದವಲ್ಲರಿ ಇದು ಎಂದು ಹೇಳುವವರೂ ಉಂಟು. ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಯಾವುದರ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲದ ಕಲ್ಪನಾ ಜಾಲಗಳು ಇವು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

2) “ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಸುರ ಕೃಷ್ಣನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ ಅಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಋಗ್ವೇದದ ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ (ಸೂಕ್ತ 85-3) ನಿರ್ದಿಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳ ಉಪಾಸಕನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿರಬಹುದು” ಎಂದು ಕೆಲವರ ಭಾವನೆ.

“ಅಯಂ ವಾಂ ಕೃಷ್ಣೋ ಅಶ್ವಿನಾಹವತೇ
ವಾಜಿನೀವಸೂ ಮಧ್ವಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ”

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವವನು ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾರನಾದ ಕವಿ ಮಹರ್ಷಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವನು ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿರಲಾರ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾರನಾದ ಋಷಿಯು ತನ್ನನ್ನು “ವಿಪ್ರ” (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ) ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. “ವೃದ್ಧಿಯು ನಮ್ಮದಾದ ವಿಪ್ರಾಯ ಸ್ತುವತೇ ಸದಾ” ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ. ವಿಪ್ರ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ‘ಮೇಧಾವಿ’ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದಾದರೂ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾರನು ಅಶ್ವಿನೀದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮೇಧಾವಿಯೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಅನುಚಿತ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಋಷಿ ಕೃಷ್ಣಪುತ್ರನಾದ ‘ವಿಶ್ವಕನು’ ಎಂಬ ಅನುಶಾಸನವಿದೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಆ ಹೆಸರಿನ ಪುತ್ರನಿದ್ದ, ಅವನು ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾರನಾದ ಒಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿ ಎಂದು ಯಾವ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅಶ್ವಿನೀಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾರನೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟನಾದ ಋಷಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮನಿವಾಸಿ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಹಾಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ದ್ರಷ್ಟಾರನೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ನರಸಖನಾದ ನಾರಾಯಣಋಷಿಯ ಅವತಾರ ಅವನು ಎಂದು ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

“ನರನಾರಾಯಣಾವೇಶೌ ಪುರಾಣಾವ್ಯಪಿಸತ್ತಮೌ”

ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ವೇದಗಳು “ಋಷಿ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತವೆ.

“ಯ ಇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಜುಹ್ವದೃಷಿಹೋತಾ ನಿಷಸಾದಾ ಪಿತಾ ನಃ”

(ವಿಶ್ವಕರ್ಮಸೂಕ್ತ ತೈ. ಸಂ. IV-6-2)

ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಋಷಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

3) ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ (III-16) ದೇವಕೀಪುತ್ರನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಘೋರಆಂಗೀರಸ ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ಪ್ರಾಣವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಹೇಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ತದ್ವೈತತ್ ಘೋರಆಂಗೀರಸಃ ಕೃಷ್ಣಾಯ ದೇವಕೀಪುತ್ರಾಯ ಉಕ್ತ್ವಾ ಉವಾಚಾಪಿಪಾಸ ಏವ ಸ ಬಭೂವ”

ಆ ದೇವಕೀಪುತ್ರನೇ ಇತಿಹಾಸಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ ನಿರಬಹುದು ಎಂದು ಕೆಲವರ ಊಹೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಾಂದೀಪಿನಿ ಮುಂತಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಂತೆಯೇ ಈ ಘೋರಆಂಗೀರಸನಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಣವಿದ್ಯೆಯ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಊಹೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ‘ದೇವಕೀಪುತ್ರ’ ಎಂದು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಶೇಷಣದಿಂದಲೂ ಈ ಊಹೆಗೆ ಬಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಂದೀಪಿನಿ, ಗರ್ಗ, ಉಪಮನ್ಯು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಘೋರಆಂಗೀರಸ ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆತ್ಮೀಯನೇ ಹೊರತು ಆಂಗೀರಸನಲ್ಲ. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತಾವಿಷಯಕವಾದ ಮಂತ್ರಗಳ ದ್ರಷ್ಟಾರನಾದ ಕೃಷ್ಣನೂ ಮತ್ತು ಈ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕೃಷ್ಣನೂ ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಆಂಗೀರಸ ಗೋತ್ರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉಪದೇಶಮಾಡುವ ದರ್ಶನವು ಘೋರಆಂಗೀರಸ ಶಿಷ್ಯನ ದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತ ಆಳವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನನಾದವನು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಇಬ್ಬರ ತಾಯಂದಿರ ಹೆಸರೂ ಕಾಕತಾಳೀಯವಾಗಿ 'ದೇವಕೀ' ಎಂದು ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಈ ಹೆಸರುಗಳ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ನಾವು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ವಸುದೇವ ಎಂಬುವನ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಪೌಂಡ್ರಕದೇಶದ ರಾಜನೊಬ್ಬ ತನ್ನನ್ನು ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದ್ದ ಎಂದು ಭಾರತಭಾಗವತಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ವಸುದೇವಪುತ್ರರಾಗಿದ್ದರೂ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

(ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ “ಘೋರಆಂಗೀರಸ ಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವಕೀಪುತ್ರನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದನು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಭಾಷ್ಯ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಹಾರ, ಲಕ್ಷಣಾ ಎಂಬ ಗೌರವವುಂಟೆಂಬ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.)

ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಾಧರ್ವ ಎಂಬ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ “ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ಮಧುಸೂದನೋ” ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಜ್ಞಕೀ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರಿಯಲ್ಲಿ “ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ ಶಬ್ದವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪರವಾಸುದೇವನ ಅವತಾರವೇ ಕೃಷ್ಣ, ವಾಸುದೇವ. ಪೌಂಡ್ರಕವಾಸುದೇವ

ಎಂಬುವನು ತಾನೇ ಪರವಾಸುದೇವನ ಅವತಾರ ಎಂದು ವಾಸುದೇವ ನಾರಾಯಣನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಾಸುದೇವನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಸುದೇವಶಬ್ದದಿಂದ ನಾರಾಯಣನ ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದಿತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ.

“ವಾಸನಾದ್ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ವಾಸಿತಂ ತೇ ಜಗತ್ಪ್ರಯಂ |

ಸರ್ವಭೂತಾನಿವಾಸೋಽಸಿ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಽಸ್ಮು ತೇ ||

ಹೀಗೆ ಅವತಾರಪುರುಷನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹೇಳುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮನುಷ್ಯನೋ ಅಥವಾ ದೇವರೋ? ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ದೇವರು ಅವನು, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಂತೆ- ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಅವತಾರವಾದವನ್ನು ಕುರಿತು ‘ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ’ ಪರ್ವದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಗೂಢವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉದ್‌ಘೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಉಂಟು ಎಂಬ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆ ಪರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಆತನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಅನಾದರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಮರರು ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರು. “ಅವಜಾನಂತಿ ಮಾಂ ಮೂಢಾಃ ಮಾನುಷೀಂ ತನುಮಾಶ್ರಿತಂ”.

“ಶ್ರೀರಾಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ನಾರಾಯಣನ ಅವತಾರವಿಶೇಷಗಳೇ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಶ್ರೀರಂಗಮಹಾಗುರುದೇವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದರು. “ಅವನು ಸ್ಥೂಲದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ; ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಗೆ ದೇವತೆ (ಉಪೇಂದ್ರ); ಮತ್ತು ಪರಾದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮ” ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೀಗುರುದೇವರು ನೀಡಿದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. “ಗೂಢಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ಮನುಷ್ಯ ಲಿಂಗಂ.”

4) ಗೀತೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನೇ ಬೇರೆ. ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಯುದ್ಧನೀತಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನೇ ಬೇರೆ-ಎಂದು

ವಿಂಟರ್‌ನಿಟ್ಸ್ ಎನ್ನುವವರು ಶಂಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಗೀತೆಯು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಧರ್ಮನೀತಿಯನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನೂ ಮತ್ತು ಅನೇಕಬಾರಿ ಕಪಟೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಮಹಾಭಾರತ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ನಾಶವಾಗಲು ಕಾರಣನಾದ ಕೃಷ್ಣನೂ ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಗಿರಲಾರರು ಎಂಬುದು ಅವರ ಊಹೆ.

ಆದರೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಊಹೆಯು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದುಷ್ಟರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುವುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಧರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾಲುಕೆರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಪಾಂಡವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. “ತಮಗೆ ಕೇವಲ ಐದು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಕು. ಪಾಂಡವರು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಿಯಾಯಿತಿ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. “ಈ ಮಹಾಕ್ಷತ್ರಿಯರು ನಾಶವಾಗದಂತೆ ಮಾಡಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕೌರವ ಪಾಂಡವರಿಬ್ಬರೂ ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ” ಎಂದು ಮಹಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಪರವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ದುರಹಂಕಾರಿಯೂ, ದುಷ್ಟನೂ, ಕಪಟಿಯೂ ಆದ ದುರ್ಯೋಧನ “ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ ಒಂದು ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಷ್ಟು ನೆಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ” “ಸೂಚ್ಯಗ್ರಂ ನೈವ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿನಾ ಯುದ್ಧೇನ ಕೇಶವ” ಎಂದು ಹಠತೊಟ್ಟಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪಾಂಡವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯ. ಕೌರವ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಒಡಕನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಮಹಾನರ್ಥಕರವಾದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ಎಂದು ಆರೋಪಿಸುವುದು ವಿವೇಕವಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಪಟೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬೋಧಿಸಿದ ವಿಷಯ. ಕೌರವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಪಟೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನೇಕ

ಬಾರಿ ಹೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಕಪಟೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಮಾಯಾವಿಯ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಜಯಿಸಬೇಕು. “ಮಾಯಾವಿನ ಇಮಾಂ ಮಾಯಾಂ ಮಾಯಯಾ ಜಹಿ ಪಾರ್ಥಿವ” ಕುಟಿಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಸರಳತೆಯನ್ನು ತೋರುವುದು ನೀತಿಯಲ್ಲ. “ಆರ್ಜವಂ ಹಿ ಕುಟಿಲೇಷು ನ ನೀತಿಃ” ಎಂಬ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನೀತಿಗೆ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅದು ವಿರೋಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಗೀತಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ರಾಜನೀತಿಯ ಉಪದೇಶಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಮಹಾಭಾರತದ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ.

5) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆಗಳ ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಅಸಭ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡಿದನು. ಈ ಜಾರ ಚೋರಶಿಖಾಮಣಿಯು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯಾರಸಾಯನವಾದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಗೆ ನಂಬಲಾದೀತು? ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಬಾಲಕನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗೃಹಸ್ಥನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಮಂದಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡ (“ಷೋಡಶಸ್ತ್ರೀ ಸಹಸ್ರೇಶಃ”) ಭೂಪತಿ ಅವನು. ಇಂತಹವನು ಯೋಗಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಯೌವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಚಾತುರ್ಯದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಸಾಧುವಾಗಿ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯನೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದು ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಜೀನ್ಯಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಾಲ್ಯದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ಅನಂತರದ ಗೃಹಸ್ಥ ಜೀವನ, ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಉಪದೇಶ, ಗೀತೋಪದೇಶ ಎಲ್ಲ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಶುದ್ಧ ಯೋಗಮೂರ್ತಿಯೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಚೇತನಗಳ ಉದ್ಧಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿದನು ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯವಾದ ಮೌಲಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

ನಾದಯೋಗಿಯೂ, ಗಾನಯೋಗಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಪುರುಷನು ತನ್ನ ಕ್ರೀಡಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಳಲಿನ ಧ್ವನಿಯಾದರೂ ಏನು? ಕೆಳಮುಖವಾಗಿಸುವ ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪರಮೋನ್ನತಭಾವಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ತಾರಕ, ನಾದಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಣವ, ಹಂಸ, ನಾರಾಯಣ, ಧ್ರುವ, ಶಂಭು ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಧೇಯಗಳಿಂದ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಓಂಕಾರ, “ಓಂಕಾರಾರ್ಥ-ಮುದೀರಯನ್ವಿಜಯತೇ ವಂಶೀನಿನಾದಶ್ರೀಶೋಃ”. ಅದರ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಗೋಪಬಾಲೆಯರು ಅವನ ಬಳಿ ಸಾರಿ ಅವನ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಚುಂಬನ, ನರ್ತನ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅಪ್ರಾಕೃತ; ನಿತ್ಯಶುದ್ಧಬುದ್ಧಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪವೂ, ನಿಷ್ಕಲನಿರಂಜನ-ನಿರ್ವಿಕಾರವೂ, ಪರಮಾನಂದಮಯವೂ ಆದ ಪರಮೋನ್ನತ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಮಾಧಿಯ ಸ್ಥಿತಿ-ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಹೇಳುವಂತೆ (ಆತ್ಮನ್ಯವರುದ್ಧ ಸೌರತಃ) ಆತ್ಮನಿಷ್ಠವಾದ ರತಿಯ ಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಸೊಂಕೇ ಇಲ್ಲ. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು “ಆತ್ಮಕ್ರೀಡಃ ಆತ್ಮರತಿಃ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸುವ ಕ್ರೀಡೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಅದರ ಫಲವಾದರೋ ಗೋಪಿಯರ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ. ಭೌತಿಕವಾದ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀಗೋಪಿಯರ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿಯೇ ಹರಿದು ಅದರ ಫಲವಾದ ಯೋಗಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದುವು. ಗೋಪಿಯರು ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದಿದರು. ಪತನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪಶುಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ರಮಿಸುವ ಬಡಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಪತಿತಪಾವನನಾದ ಈ ಪಶುಪತಿಯ ಭಾವದ ಪರಿಚಯ ಆಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆತ್ಮಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಕ್ರೀಡೆಯೊಡನೆ ಸರಿದೂಗಿಸಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡುವುದು ಅವಿವೇಕ. ಆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಯೋಗವೈಭವವನ್ನು ಮಹಾಯೋಗಿಯಾದ ಶುಕಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷಿಯ ಶುದ್ಧಸಾರಸ್ವತದ ಪರಿಶುದ್ಧಭಾವದಿಂದಲೇ ಅಳೆಯಬೇಕು.

“ಅವನು ಹಾಲು, ಬೆಣ್ಣೆ, ಮೊಸರುಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಕದಿಯಬೇಕು? ಗೋಪರಾಜ ಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಅವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ನಾವು ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಂಗಗುರುದೇವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆವು.

“ಅವನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಗೋಪಿಯರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಮತ್ತು ಸೇವಿಸಿದಾಗ ಅವು ಆ ಯೋಗಿಪುರುಷನ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಗಳೇ ಆದುವಪ್ಪಾ. ಆ ಶೇಷಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದವರ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಶುದ್ಧವಾಯಿತು. ಪರಮಾನಂದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕರುಣಾಳುವಾದ ಗೋವಿಂದನು ಚೌರ್ಯಮಾಡಿದ” ಎಂದು ಉತ್ತರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಮರ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯನೇ ಮುಂದೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕಟಕರಾಗಿ ಕಲಿಪುರುಷನ ಅಂಶಗಳೂ ಪರಿವಾರಗಳೂ ಆಗಿದ್ದು ಇತರರಿಗೆ ಎದುರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಕಂಸ, ಚಾಣೂರ, ನರಕ, ಶಿಶುಪಾಲ, ದಂತವಕ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಸಂಹರಿಸಿ ಧರ್ಮಸೇತುವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಸುರರಾಜನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನೂ ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಅಂತೆಯೇ ಪಾಂಡವರ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ದುರ್ಮದರನ್ನೂ ಮಹಾಭಾರತ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹಾರಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯುದ್ಧಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಮೂಲವಾದ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡಿ ಅವನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರುಮಂದಿ ರಾಜರನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನರಕಾಸುರನಿಂದ ಸಂತಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿ ಅವರ ಪಾಲಕನೆನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತಿಯರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಯೋಗಬಲದಿಂದ ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಆ ಪರಮಾನಂದ ಮಾಧವ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಇಡೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗದ ಏಕಸೂತ್ರತೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ಏಕಸೂತ್ರತೆ ಇದು. ಈ ಯೋಗಪೂರ್ಣವಾದ ದಿವ್ಯಜೀವನದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಘಟ್ಟಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕೃಷ್ಣರ ಕಲ್ಪನೆ ಅನಗತ್ಯ, ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ.

6) ಒಮ್ಮೆ ಮಹಾಗುರು ಶ್ರೀರಂಗರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಜಿಜ್ಞಾಸು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಿಟ್ಟ. “ಗುರುವರ್ಯರೇ! ಶ್ರೀರಾಮನಾದರೆ ವಿನಯಶೀಲ, ಸತ್ಪುರುಷ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

‘ನಾನು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ, ದಶರಥನ ಮಗ. ಧರ್ಮದ ಉಪಾಸಕ’ ಎಂದೇ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯ ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. “ಆತ್ಮಾನ್ಮಂ ಮಾನುಷಂ ಮನ್ಯೇ ರಾಮಂ ದಶರಥಾತ್ಮಜಂ” “ವಿದ್ಧಿ ಮಾಮೃಷಿಭಿಸ್ತುಲ್ಯಂ ಕೇವಲಂ ಧರ್ಮಮಾಸ್ಥಿತಂ”. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹಾಗಲ್ಲ, “ನಾನೇ ಪರಮಾತ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದು. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. “ಇದು ಅನಾದರ್ಶವಾದ ಅಹಂಕಾರದ ಮಾತೇ ಅಲ್ಲವೇ?”

ಶ್ರೀಗುರುದೇವರು ನಸುನಕ್ಕು ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು. ಅದು ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಪಡುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತೇವೆ. “ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಲಕ್ಷಾಧಿಪತಿಯಿದ್ದ. ಅವನ ಆಪ್ತಸ್ನೇಹಿತನೊಬ್ಬ ಅವನ ಬಳಿ ಬಂದು ‘ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಗೆಳೆಯಾ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡು’ ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ. ಧನಿಕನು “ನಾನು ಹೇಗಪ್ಪಾ ಶ್ರೀಮಂತನಾದೇನು? ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ದರಿದ್ರನೇ” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸಿದ. ಆ ಸ್ನೇಹಿತ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳನಂತರ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಏನಯ್ಯಾ, ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ, ಚಿನ್ನದಗಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ದರಿದ್ರ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ?” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಧನಿಕ “ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹಣವೇನೋ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಶ್ರೀಮಂತ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅಹಂಕಾರ ಆಗುತ್ತೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ದರಿದ್ರ ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡೆ” ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನಂತೆ. ಧನಿಕನ ನಡತೆಯು ವಿನಯವಲ್ಲ, ಮೂರ್ಖತನ.

ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾಶ್ರೀಮಂತ. ಅಪಾರವಾದ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿದೆ. “ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡು, ವಿವೇಕವನ್ನು ನೀಡು” ಎಂದು ಕೃಪಣನಾದ ಅರ್ಜುನ ಅವನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು “ನನಗೇನಪ್ಪ ಗೊತ್ತು ಜ್ಞಾನ? ನಾನೂ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಪಾಮರ” ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅವನೂ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಧನಿಕನಂತೆಯೇ ಶತಮೂರ್ಖನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ನಿರಾಶೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು “ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಪತ್ತು ಇದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದು, ನಿನ್ನ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ”

ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಜುನ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದ. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಘೋಷಣೆಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಅಹಂಕಾರ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು “ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.” (ಅಹರಹರ್ಗರ್ವಃ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯತಾಂ)” ಎಂದು ಏಕೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು? ಎಂದರೆ ದೇಹಾತ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದು ನಿಜವಾದ ‘ಅಹಂ’ ಆಗಿದೆಯೋ, ಆ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವುದು ‘ಅಹಂ’ ಅಲ್ಲವೋ ಆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು “ಅಹಂ” ಎಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಆ ಉಪದೇಶದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.”

ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಹಂಕಾರಿ ಎಂದು ಆಪಾದಿಸಿ ಆ ಪರವಾಗಿ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸುವ ಅಹಂಕಾರದ ಅವಿನಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ.

7) ಕೊನೆಯದು ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಸ್ತರ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಮೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆ:

“ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಉಪದೇಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಗೀತೋಪದೇಶ ರಚಿತವಾಯಿತು. ಯೇಸುವು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸ್ತನ್ಯಪಾನಮಾಡುವ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಸೈತಾನ ಸರ್ಪವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿಷಯ ಕ್ರೈಸ್ತದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಶೋದೆಯ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವಂತೆ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಆತನು ಕಾಳಿಂಗಸರ್ಪವನ್ನು ಮರ್ದನಮಾಡಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು-ಎಂದು ಭಾರತೀಯರ ಪುರಾಣಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳು ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕ್ರೈಸ್ತವಿಷಯಗಳೇ ಆಧಾರ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ದೈವಭಕ್ತಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮುಂತಾದುವು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು” ಎಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ವಾದ. ಏಕೆಂದರೆ ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮೆಗಾಸ್ತನೀಸ್ ಎಂಬ ಗ್ರೀಕ್ ಲೇಖಕ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು

ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಿಸ್ತನ ಜನನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೃಷ್ಣನ ಉಪಾಸನೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂದು ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡುತ್ತದೆ. ಮಗುವು ತಾಯಿಯ ಸ್ತನ್ಯಪಾನಮಾಡುವ ಚಿತ್ರವು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತರ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾಯೋಗಿಗಳು ಕಾಳಿಂಗನಾಗವನ್ನು ಮರ್ದನಮಾಡುವ ವಿಷಯ ಕ್ರೈಸ್ತಪೂರ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿ, ಶರಣಾಗತಿಗಳೂ ಏಕಕ್ರಿಸ್ತನಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಾದವು ಯುಕ್ತವಾದ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಇಲ್ಲ.

8) ಏಕಕ್ರಿಸ್ತನು ಸತ್ಯ, ಅಹಿಂಸೆ, ದೈವಭಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಆತ್ಮಗುಣಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿ ಗೌರವಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ 'ಕೃಷ್ಣನೇ ಕ್ರಿಸ್ತನಾದ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಸ್ತ ಎಂಬ ಪದದಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಪದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಲಂಡನ್ ನಗರದಲ್ಲಿ 'ಥೇಮ್ಸ್' ಎಂಬ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಆ 'ಥೇಮ್ಸ್' ಎಂಬುದನ್ನೇ 'ತಮಸಾ ನದಿ' ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿ ವಾಲ್ಟೆಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು - ಎಂಬಂತೆ ಇದು ವಿನೋದದ ವಿಷಯಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತದೆ.

9) "ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಊರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗ ಕೊಳಲನ್ನು ನಾಗಸ್ವರದಂತೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಊರುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕೃಷ್ಣರೂ ಬೇರೆಬೇರೆ. ಮೊದಲನೆಯವನು 'ವೇಣುಗೋಪಾಲನು', ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಭಾವಿ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದವನು. ಎರಡನೆಯವನು ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ರಾಜಕಾರಣಿ. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರಿನ ಸಾಮ್ಯ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯುಂಟಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಅದು ನಂಬಿಕೆ ರೂಪವನ್ನು

ತಳೆಯಿತು-ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, ಇದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೂ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ವಿಚಿತವಾದ ಉತ್ತರ.

ಹಾಗೆ ಇಬ್ಬರು ಕೃಷ್ಣರು ಇದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಗ್ರಂಥ, ಶಿಲ್ಪ, ಶಾಸನ, ನಾಣ್ಯ ಅಥವಾ ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳ ಪುರಾವೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಿರಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೂ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಥವಾ ಬೆಳೆದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಚೀನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ, ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕ್ಷತ್ರಿಯಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಗೋಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೈಶ್ಯರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ನಂದಗೋಕುಲ - ಬೃಂದಾವನಗಳು ಆತನ ಶೈಶವದ ವಿಹಾರಭೂಮಿಗಳು. ಅನಂತರ ಮಥುರೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅನಂತರ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನೂ ಅವನು ತನ್ನ ವಾಸಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧು, ಆಪ್ತಮನಾದ ಮಿತ್ರ, ಸಲಹೆಗಾರ ಮತ್ತು ಪರಮ ಸಹಾಯಕ. ಶೋಕಮೋಹಗಳಿಂದ ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯತಾಮೂಢನಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಕರ್ತವ್ಯಪಥದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯ. ಮಹಾಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲೂ ನೆರವಾಗಿದ್ದು ವಿಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದವನು. ವೈದಿಕಪರಂಪರೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಜೈನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ, ಅವನು ಬೆಳೆದ ಜಾಗ ಇದು, ಇದು ಅವನ ಕಾರ್ಯರಂಗವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ-ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವೂ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬಂದಿಲ್ಲ.

"ಅವನ ದೇಹಕಾಂತಿ ತಮಾಲದಂತೆ ಅಥವಾ ನೀರುಂಡ ಮೋಡದಂತೆ ಇತ್ತು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಆತನು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದವನು ಎನ್ನುವುದು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ದೇಹಕಾಂತಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮಹಾಪುರುಷನಿಗೆ ಇದ್ದಿರಲಾರದೇ? ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೂ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದ

ಭವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ, “ಸಮಃ ಸಮವಿಭಕ್ತಾಂಗಃ ವರ್ಣಂ ಶ್ಯಾಮಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ” (ರಾಮಾಯಣ ಸುಂದರಕಾಂಡ 35-17), ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೂ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ಒಬ್ಬ ನಾಯಕನೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವನ ತಮ್ಮಲಕ್ಷ್ಮಣನ ದೇಹ ಬಿಳುಪಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತರಭಾರತದವನು” ಎಂದು ಇವರು ತಮ್ಮ ವಾದವೈಖರಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ!

10) ಇನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಕೊಳಲು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಆತನ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿರುವ ವಿಷಯ. ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲವು ಉತ್ತರಭಾರತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತ ಎರಡಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾದ ಪರಕೀಯರ ಧಾಳಿ ಮತ್ತು ಪರಕೀಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಭಾರತವು ತುತ್ತಾಗಿರುವಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತವು ತುತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣಭಾರತವು ಪರಕೀಯರ ಧಾಳಿ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಬಹುಕಾಲ ದೂರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾದ ಹಿಂದೂ ರಾಜರ ಆಶ್ರಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲಾಸಂಪ್ರದಾಯವು ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲೂ ಈಗ ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾರಿಸುವಾಗ ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಸಂಭಾವನೆ ಸಲ್ಲದು. ಆ ಸುಳ್ಳು ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಕೃಷ್ಣ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಕೃಷ್ಣ-ಎಂದು ಸುಳ್ಳಿನ ಮರಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅದನ್ನು ಜನರ ಬುದ್ಧಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದೂ ಅವಿವೇಕ, ಅಧರ್ಮ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತನಾಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣನು ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಸಾಧಿತವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಕಲ್ಪನೆ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಗೆ ದೂರವಾಗಿರುವ ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಚಿನ್ಮೂರ್ತಿ. ಅವನು ಹೇಗೆ ಇದ್ದ? ಹೇಗೆ ಇದ್ದಾನೆ? ಹೇಗೆ ಕೊಳಲನ್ನು ಪಿಡಿದಿರುವನು? ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಂತಹ ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯ ಬಹುದು. ‘ಸತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವೂ ನೋಡಬಹುದು. ಆ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರನಾಗುವ ಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮ ಚಿತ್ರಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ

ಅಡ್ಡಡ್ಡಲಾಗಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲನ್ನು ಊದುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಚಿತ್ರಶಿಲ್ಪಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಕೂಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳೇ ತಾನೇ! ಹಾಗೂ ಕೊಳಲನ್ನೂದುತ್ತಿರುವ ಕಲಾವಂತನೇ ರಾಜಕಾರಣಿ, ಯೋಧ, ಯೋಗೀ, ಮನೀಷೀ, ಹಿತ್ತೈಷಿ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿ ಜ್ಞಾನ, ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವೀರ್ಯ, ಶಕ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸುಗಳ ನಿಧಿಯಾಗಿರುವ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ.

11) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೌರವಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಮನುಷ್ಯನೇ ಅಥವಾ ಪೂಜಾರ್ಹನಾಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಲಂಬನವಾಗುವ ಪರಮಾತ್ಮನೇ? ಎಂಬುದು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಮನುಷ್ಯ, ದೇವರು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ದೇವರನ್ನು ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಎರಡೂ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತಪೋಜ್ಞಾನ ಸಮಾಧಿಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಪರಮೋನ್ನತವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಏರಿದಾಗ, ಅವನನ್ನು ಜ್ಞಾನಿ, ಭಕ್ತ, ಗುಣಾತೀತ, ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಧೇಯಗಳಿಂದ ಕರೆಯಬಹುದು. ದೇವಸಮನೆಂದು ಪೂಜಿಸ ಬಹುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ, ಸರ್ವತಂತ್ರನೂ ಆದ ದೇವನು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ರೂಪ, ಗುಣ, ಚೇಷ್ಟಿತಗಳಿಂದ ಚೇತನವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಉಂಟು. ಇಂತಹ ಆವಿರ್ಭಾವಗಳನ್ನು ‘ಅವತಾರ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೇವಮಾನುಷ ಇಬ್ಬರೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೂ ತೋರಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು! ಅವನು ದೇವಭಾವಕ್ಕೆ ಏರಿದ ಮಾನವನೇ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದ ದೇವನೇ? ಎಂಬುದು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಅವನು ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಮನುಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ನಾನಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಕಂಟಕರಾಗಿದ್ದು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಂಹರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಅಘ, ಬಕ, ಕಂಸ, ಚಾಣೂರ, ಶಿಶುಪಾಲ, ದಂತವಕ್ರಾದಿ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಧೈರ್ಯಬದ್ಧವಾದ ಧರ್ಮಮಯಜೀವನದಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ನೀಡಿದ. ಇದು ನರಶ್ರೇಷ್ಠನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು. ಹೀಗೆಯೇ ತನ್ನ

ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶ, ಧ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಯೋಗಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ. ಯಶೋದೆ, ಅಕ್ಕೂರ, ಅರ್ಜುನ, ಉದಂಕ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಮುಚುಕುಂದನೇ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ - ಇವೆಲ್ಲಾ ದೈವವ್ಯಾಪಾರಗಳು. ಹೀಗೆ ಮಾನುಷ ಮತ್ತು ದೈವವ್ಯಾಪಾರಗಳೆರಡೂ ಸಮಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದ ಸಮರಸವಾಗಿ ಮಹರ್ಷಿ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಿ ಅವನನ್ನು 'ಮಹಾಪುರುಷ' ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ವಿಭೂತಿಪುರುಷನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅವಗುಣ ಇವನಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಪಾಂಡವಪಕ್ಷಪಾತ" ಎಂಬುದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

"ಸ ಹಿ ಪೂಜ್ಯತಮೋ ಲೋಕೇ ಕೃಷ್ಣಃ ಪೃಥುಲಲೋಚನಃ |
ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ವಿದಿತಂ ಮಮ ಸರ್ವಥಾ ||

ಕಿನ್ನು:-

ಅನುರಕ್ತೋಹ್ಯಸಂಹಾರ್ಯಃ ಪಾರ್ಥಾನ್ವತಿ ಜನಾರ್ದನಃ |

(ಮಹಾಭಾರತ ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ, B. 88, ಶ್ಲೋ 1-5)

ರಾಜಸೂಯಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆ ನಡೆದಾಗ ಸನಕಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಅಭಿಭೂತನಾಗಿದ್ದ ಅಸುರಕ್ಷತ್ರಿಯ ಶಿಶುಪಾಲನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದ, ನಾನಾಕಾರಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಗೌರವಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ದೈತ್ಯಾವತಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಹುಮಂದಿಗಾಗಲಿ, ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಪಜನರಿಗಾಗಲಿ ಅವನ ಸಹಜವಾದ ದೈವತ್ವದ ಅರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವನನ್ನು "ನರವಾಸುದೇವ" ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೇ ಹೊರತು "ಪರವಾಸುದೇವ" ಎಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನ

ಅವತಾರ ಎಂಬುದು ಕೆಲವು ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಆ ಸತ್ಯಾಂಶ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

"ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನ ಅವತಾರವೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ."

"ಏಷ ನಾರಾಯಣಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕ್ಷೀರಾರ್ಣವ ನಿಕೇತನಃ |
ನಾಗಪರ್ಯಂಕಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಹ್ಯಾಗತೋ ಮಧುರಾಂ ಪುರೀಮ್" ||

ಅವನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ದಿವ್ಯಚೈತನ್ಯ ಪ್ರೇರಿತವೇ ಆಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸದಾ ತಿಳಿದಿದ್ದವರು ಭೀಷ್ಮ, ನಾರದ, ವ್ಯಾಸ, ಅಸಿತ, ದೇವಲ ಮುಂತಾದ ಮಹಾತ್ಮರು ಮಾತ್ರ. ಹೀಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳು ಆತನ ಮಾನುಷ ಮತ್ತು ದೈವ ವ್ಯವಹಾರಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸಮರಸವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರಮಾಡಿದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ.

"ಗೂಢಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ಮನುಷ್ಯ ಲಿಂಗಂ"

(ಮನುಷ್ಯರ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಪರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗೂಢವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಅಡಗಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ (ಅವನು) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ, ಅನುಗ್ರಹ, ತಿರೋಧಾನ ಎಂಬ ಐದು ಶಕ್ತಿಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಜನರಿಗೆ ಅವನ ಪರಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತಿರೋಧಾನ (ಮರೆಸುವಿಕೆ) ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಜನರಿಗೆ ಅವನ ಆ ಪರಮಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವು ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತು. ಅನಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ.

"ಮೂಢರು ನನ್ನ ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಅನಾದರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಪರಮಭಾವವನ್ನು ಅವರು ಅರಿಯರು. "ದೈವೀ ಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮ ರಾದರೋ ನನ್ನನ್ನು ಭೂತಾದಿಯಾದ ಭಗವಂತನೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ."

"ಅವಜಾನನ್ತಿ ಮಾಂ ಮೂಢಾಃ ಮಾನುಷೀಂ ತನುಮಾಶ್ರಿತಂ |

ಪರಂ ಭಾವಮಜಾನನ್ಯೋ ಮಮ ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಮ್ ||”
ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತು ಮಾಂ ಪಾರ್ಥ ದೈವೀಂ ಪ್ರಕೃತಿಮಾಶ್ರಿತಾಃ |
ಭಜನ್ತನ್ಯಮನಸೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭೂತಾದಿಮವ್ಯಯಮ್ ||

ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಅವನೇ ಇದನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾನೆ.

“ಮಹಾಪುರುಷ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳುಂಟು. ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮನುಷ್ಯ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅರ್ಥ. ಪರಮಪುರುಷ, ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಥ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾಪುರುಷ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾಪುರುಷನೇ-ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದೃಢವಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿವೆ.

a) ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮವ್ಯಾಸಾದಿ ಯೋಗಿಪುಂಗವರು ಅವನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೂಡ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂಬುದನ್ನು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ಕರೆದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಯೋಗಾನುಭವದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಆಪ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ “ನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದು” (ಮಾಂ ಏಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ) ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದು (ತಮೇವ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛ) ಎಂದೂ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ “ನನ್ನನ್ನು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು “ಭಗವಂತ” ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರುತ್ತದೆ. ತಾನು ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ.

“ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭಗವಂತ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು” ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ದೈವತ್ವವು ಅನಂತರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿತವಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆಂತರಿಕ ಅಥವಾ ಬಾಹ್ಯ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅವನ ಮಿತ್ರ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳಾದ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳು ವಿಷ್ಣುವಾಚಕವಾದ, “ಮಧುಸೂದನ”, “ಅಚ್ಯುತ”, “ಮಾಧವ”, “ಜನಾರ್ದನ” ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಪದಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. “ತುಷ್ಕತು ದುರ್ಜನಃ” ಎದುರು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಆ ವಿಷ್ಣುವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಹೊಸ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಶ್ಲೋಕಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ಬದಲಾಯಿಸಿ ಸಾವಿರಾರು ಹೊಸ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹೊಸ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನೇ ಬರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಾಹಸದ ಪ್ರಯತ್ನ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂತೆಯೇ, ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೂಡ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಅವನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ವ್ಯವಹಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರದೈವತ್ವವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಲ್ಲದೇ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಯೋಗ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀರಾಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಗ್ರಂಥಪ್ರಮಾಣ ಒಂದೇ ಆಧಾರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅವರು ಭಗವಂತನ ಅವತಾರ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ಘರ್ಷಣೆ ಬರಬಹುದು, ಬಂದಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ ತಾನು ಅವತಾರಪುರುಷ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾವುದೇ ಕಾಲದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಅವನು ಅವತಾರಪುರುಷ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯವು ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಬರಬೇಕು. ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲೂ, ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಅವತಾರದ ನಂತರವೂ ಆ ಅವತಾರಮೂರ್ತಿಯ ಒಳ-ಹೊರರೂಪಗಳು ಸಮವಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ತಾನು ನಾರಾಯಣನ ಅವತಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಳಬರಾದ ವೇದವ್ಯಾಸಾದಿಗಳು, ಮಧ್ಯಕಾಲಕ್ಕೆ

ಸೇರಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚೈತನ್ಯರೇ ಮುಂತಾದವರೂ ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚಿನವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಪರಮಹಂಸರೂ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಂಗಮಹಾಗುರುಗಳೂ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೇವದೇವನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ ಮತ್ತು ದೈವಮಾನುಷ ಉಭಯವಿಧ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಭು ಎಂದು ನಾವು ಸಾರುತ್ತೇವೆ.

ಆತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಒಂದು ಮಹಾಪರ್ವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜನಾಷ್ಟಮೀ, ಶ್ರೀಜಯಂತೀ, ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮೀ,

ಅವತಾರಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ ಪರ್ವದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಮುಂದೆ ಈ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ದಿವಸ ಮತ್ತು ಸಮಯಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೇನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಕ್ರಿಸ್ತಮಸ್ ಹಬ್ಬ, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಜನ್ಮದಿನ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ತಿಂಗಳು ತಾರೀಖುಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಇದು ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳೂ ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿರುವ ಸುಲಭವಾದ ವಿಷಯ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ, ವಿಮರ್ಶೆ ಎಲ್ಲ ಮಾಡಿ ತಲೆ ಏಕೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?” ಎಂದು ಕೆಲವರು ಆಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಬಹುದು.

ಈ ಆಕ್ಷೇಪ ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡರೂ ವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆ ಕಾಲಪುರುಷನ ಯಾವ ಯಾವ ಅವಯವದಲ್ಲಿ ಏನು ಸಾಮಾನ್ಯಧರ್ಮವಿದೆ? ಏನು ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮವಿದೆ? ಆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು? ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ

ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಥನಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅದರಿಂದ ತಲೆ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಟ್ಟಿರುವ ತಲೆ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಉತ್ತಮವಾದ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಮಹಾಪರ್ವ ವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಲಾಭವು ಕೇವಲ ತಿಂಗಳು ತಾರೀಖುಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಬಹುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ.

(ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ) ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಅಥವಾ ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ ಇವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಜನ್ಮ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಹೋತ್ಸವಗಳು. ಅವನ ಅವತಾರದಿವಸದಂದು ಕಾಲಾವಯವಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಅವನ ಜನ್ಮಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಎಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅವತಾರದಿವಸದಂದು ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಯಾವುವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಏನು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ? ಎಂದರೆ-

“ಅದು ಎಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಕಾಲ. ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಳವಾದ ಕಾಲ. ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ. ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಲ” ಎಂದಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

“ಅಥ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಃ ಕಾಲಃ ಪರಮಶೋಭನಃ
ಯಹ್ಯೇವಾಜನ ಜನ್ಮಕ್ಷಣಂ ಶಾನ್ತರ್ಕ್ಷಗೃಹತಾರಕಮ್”

“ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಚಂದ್ರನು ವೃಷಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇವಕೀವಸುದೇವರ ಪುತ್ರನಾಗಿ ತಾನು ಅವತಾರ ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಹೇಳಿದನೆಂದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರಸಮಯದಲ್ಲಿ ‘ಅಭಿಜಿತ್’ ಎಂಬ ನಕ್ಷತ್ರವಿತ್ತು. ಆ ರಾತ್ರಿಗೆ ‘ಜಯಂತೀ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ‘ವಿಜಯ’ ಎಂಬ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಆತನು ಅವತರಿಸಿದನು ಎಂದು ಹರಿವಂಶವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

“ಅಭಿಜನ್ಯಾಮ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಜಯಂತೀ ನಾಮ ಶರ್ವರೀ ।
ಮುಹೂರ್ತೋ ವಿಜಯೋ ನಾಮ ಯತ್ರ ಚಾತೋ ಜನಾರ್ದನಃ” ॥

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತರಿಸಿದನು ಎಂದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

“ಪ್ರಾಚಾಪತ್ಯೇನ ಸಂಯುಕ್ತಾ ಅಷ್ಟಮೀ ಸಾ ಯದಾ ಭವೇತ್ ।
ಶ್ರಾವಣೇ ಬಹುಳೇ ಸಾ ತು ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀ”

ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಮಾಸ, ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಮುಹೂರ್ತಗಳು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬಹುದಲ್ಲಾ? ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ವಿಷಯವೇನು? ಎಂದರೆ ಆ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಮಾಸ, ಮುಹೂರ್ತಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರದ ಮಾಸವು ಶ್ರಾವಣ ಎಂದು ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆತನು ಅವತರಿಸಿದನು ಎಂದು ಕೆಲವು ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಸಿಂಹಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅವತಾರ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಅವತರಿಸಿದ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿ ಇರುವ ದಿವಸ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆಗ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರ ಇರುವ ದಿವಸ ಭಗವಂತನ ಜನ್ಮದಿವಸವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆ? ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿ ಇರುವ ದಿವಸ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ.”

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆ ಅಥವಾ ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಾದಿಮಾಸ ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಜನಾಷ್ಟಮಿಯು ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಾದಿಮಾಸ ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಇಯಂ ಅಷ್ಟಮೀ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಾದಿಮಾಸವಿವಕ್ಷಯಾ ಭಾದ್ರಪದಮಾಸೇ ಭವತಿ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಾದಿ ಮಾಸವಿವಕ್ಷಯಾ ಶ್ರಾವಣೇ ಭವತಿ”

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಸವು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರಾವಣವಾಗಿತ್ತು. ಸೌರಮಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಿಂಹಮಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಿಂಹಮಾಸ ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಣಮಾಸಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರದಿದ್ದಾಗ ನಾವು ಅವನ ಜನ್ಮದಿನದ ಆಚರಣೆಗೆ ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾಸವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಏಳುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ “ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತರಿಸಿದ” ಎಂದು ವರಾಹಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೂ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಕ್ಷೇಪವು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪುರಾಣವಾಕ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆಷಾಢಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ವಸುದೇವನು ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ದಿವಸ. ಅದು ದಂಪತಿಗಳು ಭಗವತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ದಿವಸ ಎಂದಷ್ಟೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತರಿಸಿದ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

“ಆಷಾಢೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಯಾ ನಾರೀ ತು ಸಹ ಭರ್ತೃಣಾ ।
ಉಪೋಷ್ಯತಿ ಮನುಷ್ಯೇಷು ತಸ್ಯಾ ಗರ್ಭೇ ಭವಾಮೃತಮ್” ॥
ಏತಾಂ ಚ ದ್ವಾದಶೀಂ ಗತ್ವಾ ವಸುದೇವೋ ಮಹಾಯಶಾಃ

ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಪರ್ವದ ಹೆಸರುಗಳೋ? ಅಥವಾ ಇವೆರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರ್ವಗಳೋ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರ್ವಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯ? “ಜನಾಷ್ಟಮಿಯೇ ಮುಖ್ಯ. ಜನರು ಅದನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಸತ್ಯಂ ಅರ್ಥಭೇದಃ, ಲೋಕಸ್ತು ಜನಾಷ್ಟಮೀಮೇವ ಅನುತಿಷ್ಠನ್ತಿ” ಎಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ “ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳುವವರೂ ಉಂಟು.

ಆ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಮಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಷ್ಟು ಇರಬೇಕು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೊಡನೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಾರದ ಯೋಗವು ಸೇರಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾದ ಪರಿಣಾಮವುಂಟೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೇನೋ ಉತ್ತರವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಬುಧವಾರ ಅಥವಾ ಸೋಮವಾರದ ಯೋಗವಿದ್ದರೆ ಜಯಂತೀ, ಜನಾಷ್ಟಮಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. “ಅಷ್ಟಮೀ ಬುಧವಾರೇ ಚ ಸೋಮೇ ಚೈವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ | ರೋಹಿಣ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸಂಯುಕ್ತಾ ಕುಲಕೋಟಿವಿಮುಕ್ತಿದಾ” ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಪದ್ಮಪುರಾಣ.

a) ಶ್ರೀಜಯಂತೀ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ, ಜನಾಷ್ಟಮಿ ಮತ್ತು ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮೀ ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ಹೆಸರುಗಳೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮದಿವಸಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವು ಭಗವಂತನ ಆ ಜನ್ಮದಿನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಬೇರೆಬೇರೆ ಉತ್ಸವಗಳ ನಾಮಧೇಯಗಳೋ ಅಥವಾ ಆ ಎಲ್ಲಾ ನಾಮಧೇಯಗಳೂ ಒಂದೇ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆಯೋ ಎಂಬುದು ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಎಂಬುದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಾಮಾಂತರ ಮತ್ತು ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮೀ ಎಂಬುದು (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ) ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಾಮಾಂತರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಎಂಬುದು ಮತ್ತು ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಎಂಬುದು ಒಂದೇ ವ್ರತೋತ್ಸವವೇ? ಅಥವಾ ಅವೆರಡೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ವ್ರತೋತ್ಸವಗಳೇ? ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. (ಕಾಲನಿರ್ಣಯ)

ಇವೆರಡೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ವ್ರತೋತ್ಸವಗಳೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣಗಳು ಹೀಗಿವೆ: 1) ಇವೆರಡರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. 2) ಜನಾಷ್ಟಮಿಯು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. 3) ಜನಾಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ದಾನ ಎರಡನ್ನೂ ವಿಧಾನ ಮಾಡಿದೆ. 4) ಜನಾಷ್ಟಮಿಯು ನಿತ್ಯವಾದ ವ್ರತ, ಆದರೆ ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯು ನಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಮ್ಯ ಎರಡೂ ಆಗಿದೆ. 5) ಒಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಎರಡೂ ವ್ರತನಾಮಧೇಯಗಳೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮೀ ಜಯಂತೀ ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿಸ್ತಥೈವ ಚ |

ಪೂರ್ವವಿದ್ಯೈವ ಕರ್ತವ್ಯಾ ತಿಥಿಭಾನ್ತೇ ಚ ಪಾರಣಮ್ ||

ಈ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು, ಮೂರನೆಯದು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ i) ಒಂದೇ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅನೇಕ

ಹೆಸರುಗಳಿರಬಹುದು. ii) ಉಪವಾಸ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ದಾನಗಳು ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಎರಡೂ ವ್ರತೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡಬಹುದು. iii) ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಈ ಎರಡು ವ್ರತಗಳೂ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯ ಅಥವಾ ಕಾಮ್ಯವಾಗಬಹುದು.

ತಸ್ಯಾನ್ಯಾಂ ಪೂಜಯೇಚ್ಛಕ್ತಾ ಶುಚಿಸ್ಸಮ್ಯಗುಪೋಷಿತಃ |

ಬಾಹ್ಯಕಾನೋಜಯೇದ್ಯಕ್ತಾ ತತೋ ದದ್ಯಾಚ್ಛದಕ್ಷಿಣಾಂ ||

ಹಿರಣ್ಯಧಾನ್ಯಭೂಗಾವೋ ವಾಸಾಂಸಿ ಕುಸುಮಾನಿ ಚ |

ಯದ್ಯದಿಷ್ಟತಮಂ ತತ್ತದ್ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪ್ರೀಯತಾಮಿತಿ ||

ಇಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಉಪವಾಸ ದಾನಗಳು ತಿಥಿ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರ ಎರಡನ್ನೂ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪಾಪಪರಿಹಾರ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿ ಇವು ಎರಡು ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. (ಅತೋ ಜಯಂತೀವ ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಚ ನಿತ್ಯಕಾಮ್ಯಾ ಚ,-ದಶನಿರ್ಣಯI)

ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಕಾರಣಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವಂತರೂ ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಜನಾಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ. ಇದಲ್ಲದೆ ಜನಾಷ್ಟಮೀ, ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಮತ್ತು ಶಿವರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮತ್ತು ಪಾರಣಾವಿಧಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯವು (ಬೃಗುಮಹರ್ಷಿ ವಚನವು) ಹೇಳಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಮತ್ತು ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಇವೆರಡೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಜನ್ಮದಿವಸವನ್ನೇ ಹೇಳಿದರೂ ಅವೆರಡೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಉತ್ಸವಗಳೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

“ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಯಂತೀ” ಇವೆರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರ್ವಗಳು. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ” ಎಂದು ಶ್ರೀರಂಗಮಹಾ ಗುರುಗಳು ನಮಗೆ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ.

b) ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವ್ರತವು

ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು? ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವಿದೆ. “ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಾಷ್ಟಮಿಯನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಲೋಕಾಸ್ತು ಜನಾಷ್ಟಮೀಮೇವ ಅನುತಿಷ್ಠಂತಿ” ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಂಧು ಹೇಳುತ್ತದೆ. “ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. (ರಕ್ತಾವಿರಕ್ತಾ ವಾ ಶಕ್ತಾ ಜಯನ್ತಾಮುಪೋಷ್ಯನ್ತಿ) ಎಂದು ಜಯಂತೀನಿರ್ಣಯ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಉತ್ತರದೇಶದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಮತ್ತು ಜನಾಷ್ಟಮಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಜನರು ಎರಡು ದೇಶದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಉತ್ಸವಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. “ತಿಥಿಯೇ ಮುಖ್ಯ. ನಕ್ಷತ್ರವು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. “ತಿಥಿರೇಕಾಗುಣಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರಂ ತು ಚತುರ್ಗುಣಮ್” ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಕ್ಷತ್ರದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ರುಚಿಭೇದಕ್ಕನು ಗುಣವಾಗಿ ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಆಚರಿಸಬಹುದು. ಭಗವಂತನ ಜನ್ಮತಿಥಿಯು ಎಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವೋ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವೂ ಅಷ್ಟೇ ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಇವೆರಡೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿದಾಗ ಎರಡು ಉತ್ಸವಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವು ಶಿಷ್ಯರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೆರಡು ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮುಖ್ಯ, ಗೌಣ’ ಎಂದು ವಿಭಾಗಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

c) ಈ ಪರ್ವಗಳನ್ನು ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ‘ವೇಧ’ ಇರುವ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ವೇಧ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶುದ್ಧವಾದ ತಿಥಿ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆ? ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಮತಭೇದವಿದೆ. “ಪೂರ್ವವಿದ್ವಾ ಜಯಂತೀ ವಾ” ಜಯನ್ತಾಂ ಪೂರ್ವವಿದ್ವಾಂಯಾಂ”, “ಪೂರ್ವವಿದ್ವೈವ ಕರ್ತವ್ಯಾ ತಿಥಿಭಾನ್ತೇ ಚ ಪಾರಣಂ” ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ವೇಧ ಇರುವ ತಿಥಿನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡುತ್ತವೆ. “ರೋಹಿಣೀ ತು ಯದಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ” “ಅಷ್ಟಮೀ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಸ್ಯ” “ಸಪ್ತಮೀ ಸಂಯುತಾ ನ ಹಿ” “ಅಷ್ಟಮೀ ಸಪ್ತಮೀ ವಿದ್ವಾ ರೋಹಿಣೀ ಕೃತ್ತಿಕಾಯುತಾ ದಶಮ್ಯೈಕಾದಶೀ

ವಿದ್ವಾ ಹನ್ತಿ ಪುಣ್ಯಂ ಪುರಾತನಮ್” ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಪ್ತಮೀತಿಥಿ ಮತ್ತು ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರಗಳ ವೇಧೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ವೇಧ ಇರುವ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವೋ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ವೇಧ ಇರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೋ? ಇವೆರಡೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದ ವೇಧ ಇರುವ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ವೇಧ ಇಲ್ಲದಿರುವ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇವೆರಡೂ ಭಗವಂತನ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪೂಜಾವ್ರತಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವೇ ಆಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಅನುಚಿತ, ಉತ್ತಮ ಅಧಮ, ಮುಖ್ಯ ಗೌಣ, ಮುಂತಾದ ವಿಭಾಗವೇ ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ವಾಸ್ತವವಾದ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನಿಂದ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವವರಿಗೆ ವೇಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವು ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವವರಿಗೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವೇಧ ಇಲ್ಲದ ತಿಥಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವು-ಎಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರೋಧವೇನೂ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

d) ಸೋಮ ಅಥವಾ ಬುಧವಾರದ ಯೋಗಗಳು ಸೇರಿದ್ದರೆ ಜನಾಷ್ಟಮೀ, ಶ್ರೀಜಯಂತೀಗಳಿಗೆ ಅದು ಅತ್ಯಂತಪ್ರಶಸ್ತ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. “ಬುಧಸೋಮಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಜಯಂತೀ ಯದಿ ಲಭ್ಯತೇ | ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ಗರ್ಭವಾಸಂ ಚ ತತ್ರ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತಂ ವ್ರತೀ” “ಅಷ್ಟಮೀ ಬುಧವಾರೇಣ ಕಿಂ ಕೃತಾ ವ್ರತಕೋಟಿಭಿಃ” “ಅಷ್ಟಮೀ ಬುಧವಾರೇ ಚ ಸೋಮೇ ಚೈವ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ | ರೋಹಿಣೀ ಋಕ್ಷಸಂಯುಕ್ತಾ ಕುಲಕೋಟಿ ವಿಮುಕ್ತಿದಾ||”

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜನ್ಮದಿನಕ್ಕೆ ಸೋಮವಾರ ಮತ್ತು ಬುಧವಾರಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿದೆ? ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ. “ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಚಂದ್ರವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೋಮವಾರವು ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಬುಧನು ಸೋಮನ ಪುತ್ರನಾದ್ದರಿಂದ ಬುಧವಾರವೂ ಕೂಡಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮದಿನದ ಪೂಜೆಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಎಂದು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೆಲವರು ಉತ್ತರಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು

ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಚಂದ್ರವಂಶದವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಜನ್ಮದಿನವಾದ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀವ್ರತಕ್ಕೂ ಸೋಮವಾರ ಬುಧವಾರಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. “ಸೋಮವಾರ ಮತ್ತು ಬುಧವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅನುಕೂಲವು ಒದಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಅಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಯೋಗಿಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಮಹಾಗುರುಗಳು ನಮಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತೇವೆ.

c) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆಗೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸವನ್ನು ಕೆಲವು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಭಾದ್ರಪದಮಾಸವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “ರೋಹಿಣೀ ಸಹಿತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಮಾಸಿ ಭಾದ್ರಪದೇಷ್ಟಮೀ” “ಶ್ರಾವಣೇ ಬಹುಲೇ ಸಾ ತು ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀ” ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಯಾವ ಮಾಸವನ್ನು ಜನಾಷ್ಟಮಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಯಂತಿಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಎಂದರೆ “ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಾದಿಮಾಸದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವುದು ಶ್ರಾವಣ ಯಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಾದಿಮಾಸದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾದ್ರಪದಿ ಯಾಗುತ್ತದೆ.” ಎರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ವಿರೋಧ ಪರಿಹಾರಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದರಂತೆ, ಕರ್ಕಟಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಬಂದಾಗ ಅದರೊಳಗೆ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯು ಶ್ರಾವಣೇ ಮತ್ತು ಭಾದ್ರಪದೀ ಆಗುವುದರಿಂದ ಆಗಲೇ ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಯಂತಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಲೇ ಆಚರಿಸೋಣ ಎಂದರೆ ಸಿಂಹಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು-ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕು. “ಸಿಂಹಸ್ಥೇರ್ಕೇಽಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ರೋಹಿಣ್ಯಾಮಷ್ಟಮೀಯುತೇ” “ಸಿಂಹಾರ್ಕೇ ರೋಹಿಣೀಯುಕ್ತಾ ನಭಃ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ ಯದಿ.”

ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿಂಹಮಾಸದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸವಾಗಿರಲೀ, ಭಾದ್ರಪದಮಾಸವಾಗಿರಲೀ, ಸಿಂಹಮಾಸದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಕಟ ಮತ್ತು ಕನ್ಯಾಮಾಸಗಳು

ಜಯಂತಿಯ ಆರಾಧನಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಲ್ಲ ಎಂದು ‘ಜ್ಯೋತಿಷಾರ್ಣವ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

“ಶ್ರಾವಣ್ಯಾಂ ಪ್ರೋಷ್ಠಪದ್ಯಾಂ ವಾ ಯದಾ ಸಿಂಹಗತೋ ರವಿಃ |

ಜಯನ್ತ್ಯಾರಾಧನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ನ ತು ಕರ್ಕಟಕನ್ಯಯೋಃ ||

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮದಿನದ ಆಚರಣೆಗೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇ? ಭಾದ್ರಪದಮಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇ? ಅಥವಾ ಸಿಂಹಮಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇ? ಎಂದರೆ ಜನಾಷ್ಟಮೀವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸವು ಪ್ರಧಾನ. ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಸಿಂಹಮಾಸವು ಪ್ರಧಾನ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಅಥವಾ ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು ಎಂದು ಹರಿವಂಶ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವರಾಹಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರೋಧವಿದೆ. ಮಾಸ, ಪಕ್ಷ, ತಿಥಿ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ವಿರೋಧವಿದೆ - ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರು ವರಾಹಪುರಾಣದ ವಚನಗಳ ಪೂರ್ಣವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿರೋಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. “ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪತಿಯೊಡನೆ ಉಪವಾಸವ್ರತವನ್ನು ಯಾವಳು ಆಚರಿಸುತ್ತಾಳೆಯೋ ಅವಳ ಹೃದಯಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಮಹಾಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ವಸುದೇವನು ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದನು, ಮಹಾಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಷಾಢಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತಾನ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ” ಎಂಬುದು ಆ ಶ್ಲೋಕದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಂಪತಿಗಳೂ ಆಚರಿಸಬಹುದು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಷಾಢಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

‘ಏತಾಂ ಚ ದ್ವಾದಶೀಂ ಗತ್ವಾ ವಸುದೇವೋ ಮಹಾಯಶಾಃ |

ಪುತ್ರಂ ಲೇಭೇ ಸ ಕೃಷ್ಣಾಶ್ಚ ಮಹತೀಂ ಚ ಶ್ರಿಯಂ ತಥಾ ||

ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯಂದು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು

ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕಾದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ. ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವು ಅಂದು ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಯಿತೋ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. “ಆತನು ರಾತ್ರಿ ನಿಶಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ. ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ. ಚಂದ್ರೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ” ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

“ಮುಹೂರ್ತೇಽಭಿಜಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸಾರ್ಧರಾತ್ರೇ ವಿಭೂಷಿತೇ” “ಮಾಸೇ ಪ್ರೋಷ್ಠಪದೇಽಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರೇ ವಿಧೂದಯೇ” “ನಿಶೀಥೇ ತಮ ಉದ್ಭೂತೇ”

ಅಷ್ಟುಕಾಲದವರೆಗೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದು ಪೂಜೆಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತರಾದವರು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಗೆ ಮೊದಲು ವೃಷಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತಾರಮಾಡಿದಾಗ ವೃಷಭಲಗ್ನ ವಿತ್ತು ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಸಂಹಿತೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ “ಬುಧವಾರೇ ವೃಷೇ ಲಗ್ನೇ ರೋಹಿಣ್ಯಾಶ್ವರಮಾಂಶಕೇ”

ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದವರೆಗೂ ಉಪವಾಸಮಾಡಿ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅತ್ಯಂತ ಅಶಕ್ತರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಪೂಜೆಯು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಧರಾತ್ರದ ಪೂಜೆಯು ಅತ್ಯಂತಪ್ರಶಸ್ತ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹರಾಶಿ ಇತ್ತು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸವಿತ್ತು. (ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಭಾದ್ರಪದಮಾಸವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.) ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿ, ಬುಧವಾರ, ಶುಭವಾದ ಹರ್ಷಣ ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕೌಲವಕರಣ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿದ್ದ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅವತರಿಸಿದ. ಸಿಂಹಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ವಾರ, ಯೋಗ, ಕರಣ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿಬಂದ ದಿವಸವು ಭಗವಂತನ ಜನ್ಮದಿನದ ಆಚರಣೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೂಡಿ ಬಂದರೆ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಉತ್ತಮ.

“ತಿಥಿತತ್ತ್ವ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. “ಜಯಂತೀಯೋಗವು ಒಂದು ದಿವಸ ಮಾತ್ರವಿದ್ದರೆ

ಅಂದೇ ಉಪವಾಸ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಯೋಗವು ಎರಡು ದಿವಸ ಇದ್ದರೆ, ಎರಡನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆ, ಜಯಂತಿಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರೋಹಿಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು. ಎರಡು ದಿವಸಗಳಲ್ಲೂ ರೋಹಿಣಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಷ್ಟಮಿಯಿದ್ದರೆ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಎರಡನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ರೋಹಿಣೇನಕ್ಷತ್ರವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟಮಿಯಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಮಿಯು ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಹೋದರೆ ಆಗ ಎರಡನೇ ದಿವಸದಲ್ಲೇ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು. ತಿಥಿಯೋಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ರೋಹಿಣೇನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ‘ದಶನಿರ್ಣಯ’ ಗ್ರಂಥಕಾರರ ಮತ.

“ತಿಥ್ಯಯೋಗೇಽಪಿ ನಕ್ಷತ್ರೇ ಕೇವಲೇರ್ಚನ ಮಿಷ್ಯತೇ” (ಪದ್ಮಸಂಹಿತಾ)
“ರೋಹಿಣ್ಯಾಮೇವ ಕುರ್ವೀತ ಕೃಷ್ಣಜನ್ಮಾದಿಕಮ್”

ರೋಹಿಣೇನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿ, ಇವೆರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಅಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಜನಾಷ್ಟಮೀ ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ನಿರ್ಣಯದ ಬಗೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜನಾಷ್ಟಮೀ, ಶ್ರೀಜಯಂತೀ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಜನ್ಮದಿನೋತ್ಸವವನ್ನು ಯಾವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದಿನದ ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು? ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಆ ಬಗೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ವಾಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ವಿವರಣೆ ಹೀಗಿದೆ.

ಅಂದಿನ ತಿಥಿ ಯಾವುದು? ನಕ್ಷತ್ರ ಯಾವುದು? ಅವು ಯಾವಾಗ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ? ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಇರುತ್ತವೆ? ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ

ಪಂಚಾಂಗಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಐಕಮತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಾಕ್ಯಪಂಚಾಂಗದ ಹೇಳಿಕೆಗೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಪಂಚಾಂಗದ ಹೇಳಿಕೆಗೂ ದೃಗ್ಗಣಿತಪಂಚಾಂಗದ ಹೇಳಿಕೆಗೂ ಹೊಂದಿಕೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು? ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಒದಗಿದಾಗ ಅವರವರ ಮನೆತನದ ಪದ್ಧತಿ ಅಥವಾ ಆಯಾ ಆಚಾರ್ಯ-ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಅನುಶಾಸನದಂತೆ ನಡೆದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ರೂಢಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಖಚಿತವಾದ ಉತ್ತರದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುವುದು?

ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಉದಯ, ಅಸ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರುವುದು ಸಹಜ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಪಂಚಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವಿದ್ದರೆ ಅದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದೇಶದ ಒಂದೇ ಭಾಗದಲ್ಲೇ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ನಾನಾಪಂಚಾಂಗಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಪಂಚಾಂಗಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಸರಿಯಾದ ಆಧಾರಗ್ರಂಥ ಯಾವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯ ಕಡೆ ಕೈ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರ ಕೈವಾಡಕ್ಕೂ ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ಸಹಜನಿಯಮದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಮತ್ತು ದೈವದತ್ತವಾಗಿರುವ ಆಧಾರಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಪಂಚಾಂಗ ಹೋದರೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಹೋಯಿತೇ?' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಮೌಲಿಕವಾದ ಆಧಾರವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಂಚಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಗ್ರಹ-ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಗಮನಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಂಚಾಂಗಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ನವೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಕೆಲಸವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗದೆ ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಪಂಚಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಶ್ರೀರಂಗಮಹಾಗುರುದೇವರು ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನತೃಪ್ತರಾಗಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರು ನಾಡೀವಿಜ್ಞಾನ,

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಗ್ರಹವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧವಾದ ಅಂತಃಕರಣದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೂ ಪರ್ವಪೂಜೆಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಮಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹ ನಿರ್ದೇಶ ದೊರೆಯದೇ ಇದ್ದಾಗ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಬರುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಯತವಾದ ಕಾಲಬಿಂದುವು ಸಿಕ್ಕದೇ ಇದ್ದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದ ಕಾಲವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೂ ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವವು ಅಂಶತಃ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾಲವಿಮರ್ಶೆಯ ನಂತರ ಇನ್ನು ಅಂದಿನ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಈ ಪರ್ವದ ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅಂದು ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದು ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಠರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷಪೂಜೆ, ಕಥಾಸಂಕೀರ್ತನ, ಉಪವಾಸ, ಜಾಗರಣೆ, ದಾನ-ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆಚರಣೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು.

“ಸೋಪವಾಸೋ ಹರೇಃ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರ ನ ಸೀದತಿ”

“ಉಪವಾಸಸ್ಯ ನಿಯಮಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾದ್ ಭಕ್ತಿಭಾವತಃ”

“ರಾತ್ರಿ ಪೂಜಾಗರಃ ಕಾರ್ಯಃ ಸ್ಮೃತ್ಯಗೀತಸಮಾಕುಲಃ”

“ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಿತ್ತಮಾನೇನ ದಾನಂ ಭಕ್ತಜನ್ಯರಪಿ”

ಇಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಉಪವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಅಂಗ? ಯಾವುದು ಅಂಗಿ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಚರ್ಚೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೇವಲೇನೋಪವಾಸೇನ ತಸ್ಮಿನ್ ಜನ್ಮದಿನೇ ಮಮ |

ಶತಜನ್ಮಕೃತಾತ್ಮಾಪಾತ್ ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ |

“ಬಹುಜನ್ಮಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಹನ್ತಿ ಸೋಪೋಷಿತಾ ತಿಥಿಃ”

ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯಗಳು ಕೇವಲ ಉಪವಾಸದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು

ಕೊಂಡಾಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉಪವಾಸವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಪೂಜೆಯು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗವೆಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾದವು ಚಮತ್ಕಾರಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿವೇಕಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯಗಳ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಣೆಯಬಾರದು. ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಯುಕ್ತೀಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಕೇವಲಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನ ಕರ್ತವ್ಯೋ ವಿನಿರ್ಣಯಃ |

ಯುಕ್ತೀಹೀನೇ ವಿಚಾರೇ ತು ಧರ್ಮಹಾನಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ||

(ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರಶಬ್ದಾರ್ಥದಿಂದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ವಿಚಾರವು ಯುಕ್ತೀಹಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಧರ್ಮಹಾನಿಯೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.) ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ?

ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವೆಂದರೆ (ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ) ಶರೀರಶೋಷಣೆ, ಪೂಜೆಯೆಂಬುದು ಆತ್ಮಪೋಷಣೆಗಾಗಿ, ಶರೀರಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಶರೀರಶೋಷಣೆಗಾಗಿ ಆತ್ಮಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ? ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಅಂಗಿ? ಯಾವುದು ಅಂಗ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಕದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಬಹುದು.

ಪೂಜಾರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಪೋಷಣೆಯು ಅಂಗಿ, ಶರೀರಶೋಷಣವು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಅಂಗ, ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಉಪವಾಸಮಾಡಿದರೂ ಮಹಾಫಲವುಂಟು ಎಂದು ಉಪವಾಸವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಉಪವಾಸವನ್ನು ಹಾಗೆ ಏಕೆ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದರೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉಪವಾಸಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಧಾತುಪ್ರಸನ್ನತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೊಗಳಿದೆ.

“ಸೋಪವಾಸೋ ಹರೇಃ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರ ನ ಸೀದತಿ”

ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನವು ಉಪವಾಸವು ಪೂಜೆಗೆ ಅಂಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತರಾದವರು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಲಘುವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಅಂದು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಫಲಹಾರವು ಪಲ (ಹಲವು) ಬಗೆಯ ಪುಷ್ಕಳವಾದ ಆಹಾರಗಳ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜನಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಫಲಾಹಾರಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಮಾಡುವುದು? ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮನೆಯ ತಾಯಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು? “ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಅಜ್ಜಿಗೆ ಹೆಸರುಗಂಜಿ, ಅಣ್ಣನಿಗೆ ರವೇಲುಂಡೆ, ನನಗೆ ದೋಸೆ ಅಥವಾ ರೊಟ್ಟಿ ಆಗುತ್ತೆ. ನಿಮಗೆ ಏನು ಮಾಡೋಣವೋ ಮಗು?”

ಈ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗ “ಅಮ್ಮಾ! ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿದಿರಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣದೇವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಿಯರು ನಾಚಿಕೆಪಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಂದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನೇ ಅವರು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ತಿಳಿವು ಮೂಡಿಸಿತು. ಉಪವಾಸದ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮೈಕಾದಶಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡಿದ್ದಾಗಿದೆ.

ರಾತ್ರಿಜಾಗರಣೆಯ ವಿಷಯವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ಮರಣೆಗೆ ಅಂಗವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿದವರು ಜಾಗರಣೆಯ ಸಮಯವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ, ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಸಬೇಕು. ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕಾಲ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣೆ (ಎಚ್ಚರ) ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯ ಜಾಗರಣೆ.

ದಾನದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳನ್ನು ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ದಿವಸದಲ್ಲೂ ಅಥವಾ ಅದರ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಪಾರಣೆಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವಿಲ್ಲದ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬಹುದು. ಭಗವಂತನ

ಶ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಯೇ ದಾನಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮಕಲ್ಪ. ಕಾಮ್ಯವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯಕಲ್ಪ.

ಸ್ನಾನ, ಆಚ್ಚಿಕ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಆತ್ಮಗುಣಸಂಪತ್ತಿನ ಪಾಲನೆ ಇವುಗಳು ಎಲ್ಲ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಪ್ರಕೃತ ವ್ರತ, ಪೂಜೆಯಲ್ಲೂ ಅದು ಪರಮಾವಶ್ಯಕವೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ, ಜನಾಷ್ಟಮಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಧೇಯಗಳಿಂದ ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಜನ್ಮದಿನೋತ್ಸವದ ಆಚರಣೆಯ ಪ್ರಕಾರವು ಹೀಗಿದೆ.

ಅಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯತಮವಾದ ಕರ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಆರಾಧನೆ. ಆ ಆರಾಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಆಗಮಭೇದ, ಅಧಿಕಾರಿಭೇದ, ರುಚಿಭೇದ, ದೇಶಾಚಾರ, ಕುಲಾಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅನೇಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಒಂದೇ- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವುದು-ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಆತನು ಸಂಪ್ರೀತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಆತನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. “ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೇವೆಮಾಡುವುದು ಎಂದರೇನು? ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವುದು, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ ಮುಂತಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದೇ ಆತನ ಸೇವೆ ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ. ಇದೂ ಒಂದು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ, ಆ ಸೇವೆಯ ತಿರುಳು ಇರುವುದು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ತಾದಾತ್ಮ್ಯಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ತಾನೇ, ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕಾಫಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ಕಾಫಿಗೆ ಅಡ್ಡಬೀಳುವುದು, ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊರಗಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲ. ಆ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲದೆ ಒಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸವಿಯುತ್ತಾ ಅನುಭವಿಸುವುದು, ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಕಾಫಿಮಯನಾಗಿ ಬಿಡುವುದು ಎಂದು ಕಾಫಿ ಪಾನೀಯದ ಭಕ್ತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು “ತ್ವಾಂ ಚಿಂತಯನ್ ತ್ವನ್ಮಯತಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಃ” ಎಂಬಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗಿಬಿಡುವುದು ಎಂದು

ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತರಾದ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ”-ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗಗುರುದೇವರು ನಮನಗುತ್ತಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ವಚನಾಮೃತವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಂದರೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು, ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತೆ ಹೊರಗಿನ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು, ಎಂಬುದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆರಾಧನೆಯ ಸಾರಾಂಶ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ದ್ರವ್ಯಗಳು ದೊರೆಯದಿದ್ದಾಗ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಆರಾಧಿಸಿದರೂ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಅಂದಿನ ಅಹೋರಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವನ ಅವತಾರಸಮಯವಾದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದು ಅವನ ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರೋದಯ ಸಮಯವು ಆತನ ಅವತಾರದ ವಿಶೇಷಕಾಲ. ಚಂದ್ರೋದಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿಯೇ ವೃಷಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಅವತಾರದ ವಿಶೇಷಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ ಉಂಟು. ರಾತ್ರಿಯ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಆತನ ಭಜನೆ, ಕಥಾಕೀರ್ತನೆ, ಪಾರಾಯಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವುದು ಕಾಲದ ಸದುಪಯೋಗವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಜಯಂತಿ (ಜನಾಷ್ಟಮೀ)ಯು ಸಂಯಮದ ದಿವಸ. ಅಂದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಭೌತಿಕವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡದೆ, ಪೂಜೆ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಅನಂತರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಭಗವಂತನ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಉಂಟು. ಉಪವಾಸಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತರಾದವರು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಹಣ್ಣು ಹಾಲು ಮುಂತಾದ ಹಗುರವಾದ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಮಿತಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಬಹುದು.

ಅಂದು ಭಗವಂತನ ಪೂಜಾಮಂಟಪವನ್ನು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮಭಾವವನ್ನು ತುಂಬುವಂತೆ ಕಣ್ಣು, ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿರುವ ತಳಿರುತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಮಂಟಪವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿ, ಸುರಭಿತವಾಗಿ, ರಸಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಹೂವುಕಾಯಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಿಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆ ಪೂಜೆಯ

ಚಪ್ಪರವನ್ನು 'ಫಲವತ್ತರ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮಾವೇಶ ಅಲ್ಲಿ ಏಕೆ? ಎಂದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ 'ಪರಮನಯನೋತ್ಸವಕಾರಣ' 'ಸರ್ವಗರ್ಭ', "ಸರ್ವರಸ" "ಸರ್ವವೃಕ್ಷ-ವನಸ್ಪತಿ ಸ್ವರೂಪ" ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿತನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನ ಆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭೂತಿಗಳ ಸಂಗಮವನ್ನು, ಆ ಸರ್ವಸಂಗಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಭಗವದರ್ಪಣೆಯ ಈ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಆ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೆ ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಾನೂ ಭಗವಂತನ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಧಾತುಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಿಯನಾದ ದೇವನೇ ಅಲ್ಲವೇ! ಅವನ ಯೋಗಭೋಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಸ್ತು, ಸಿಂಗಾರಗಳೂ ಅಂದು ಅವನ ಪೂಜೆಗೆ ಒದಗಬೇಕು. ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನಸಂಪತ್ತನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಳೆಯಿಂದ ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ, ಹೂ ತಳಿರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಆ ಹಬ್ಬವು ಬರುವುದು!

ಸಂಜೆ, ಸ್ನಾನ, ಮಡಿ, ಆಹ್ನಿಕಗಳು ಆದನಂತರ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ, ಹರಿವಂಶ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಕಥೆಯ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ, "ಪಂಚೋಪಚಾರ" ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿರಸ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪುಷ್ಕಳವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ, ಬೋಷ್ಯ, ಲೇಹ್ಯ, ಪಾನೀಯರೂಪವಾದ ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಗೋವಿಂದನ ಆರೋಗಣೆಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತನ ಪೂಜೆಯ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಹೂ, ತಳಿರು, ಫಲಗಳ ಸಂಗಮವಾಗುವಂತೆ ಆತನ ನೈವೇದ್ಯದಲ್ಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ತಿಂಡಿತಿರ್ಥಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಆ ತಿಂಡಿಪೋತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಆ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಯಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿ, ಸೌರಭ ಮತ್ತು ರಸಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಹೊರಗಿನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಕ್ಷೀರ, ಕ್ಷೀರಾನ್ನ, ಪರಮಾನ್ನ, ಬೆಲ್ಲದ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಹಸನಾದ ಬೆಣ್ಣೆ

(ನವನೀತ) ಮತ್ತು ಶುಂಠಿಬೆಲ್ಲಗಳು ಅವನ ಆರೋಗಣೆಯ ವಿಶೇಷ ನೈವೇದ್ಯಗಳು. ದಾಮೋದರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಆ ನೈವೇದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶುಂಠಿಬೆಲ್ಲದ ಪ್ರಸಾದವು ಅಂದು ಭಗವಂತನ ಬಗೆಬಗೆಯ ನೈವೇದ್ಯಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ಸೇವಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಔಷಧಿಯೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದಲೂ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ದೇಶಭಾಷಾಮಯವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ನೃತ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ನಿಖಿಲ ಕಲಾದಿಗುರುವಾದ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜಯಂತಿ (ಜನಾಷ್ಟಮಿ)ಯು ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದರ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಶೇಷ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ' ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳ ನಂತರ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಯಾದನಂತರ ಶ್ರೀಭಗವಂತನಿಗೂ ಮತ್ತು ಆತನ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಓಷಧಿಗಳ ರಾಜನಾಗಿ, ಅಮೃತಮಯನಾಗಿ ಆತನ ಮನಸ್ತತ್ವದ ಅವತಾರವಾಗಿರುವ ಚಂದ್ರದೇವರಿಗೂ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಅಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ! ಅತ್ರಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದವನೇ! ರೋಹಿಣೀಸಮೇತನಾದ ನೀನು ನಾನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಈ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೋ.'

'ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭೂತ ಹೃತ್ತಿನೇತ್ರಸಮುದ್ಭವ ।

ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ರೋಹಿಣ್ಯಾ ಸಹಿತಃ ಶಶಿನ್' ॥

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಂಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಕೌರವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೂ, ಯಾದವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೂ, ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೂ ಆತನು ಅವತರಿಸಿದನು. ಓ ಕೃಷ್ಣನೇ, ಕರುಣಾಳುವಾದ ನೀನು ಗತಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಗತಿಯಾಗು.

ದೋಷರಹಿತನೇ, ನಾನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ತಾಯಿಯಾದ ದೇವಕಿಯೊಡನೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊ.''

ಜಾತಃ ಕಂಸವಧಾರ್ಥಾಯ ಭೂಭಾರೋತ್ತರಣಾಯ ಚ |
ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಕೃತಾರ್ಥಾಯ ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ನಿಧನಾಯ ಚ ||
ಕುರೂಣಾಂ ಚ ವಿನಾಶಾಯ ಜಜ್ಞೇ ಕೃಷ್ಣಃ ಸ್ವಯಂ ಹರಿಃ |
ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಪಾಳುಸ್ತಂ ಅಗತೀನಾಂ ಗತಿರ್ಭವ |
ಗೃಹಪಾಞ್ಞಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ದೇವಕ್ಯಾ ಸಹಿತೋಽನಘಃ ||

ತಿಥಿತತ್ತ್ವ, ಸಮಯಮಯೂಖ, ಧರ್ಮಸಿಂಧು ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹೋತ್ಸವದ ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಿಂಧುವು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಗೆ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪುರಾಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಎರಡನ್ನೂ ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಮಂತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಮಯೂಖಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದು.

ಜನಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಸೋಮ, ಯಮ, ಕಾಲ, ಎರಡು ಸಂಧ್ಯೆಗಳು, ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಅಹೋರಾತ್ರಗಳು, ವಾಯುದೇವರು, ದಿಕ್ಪತಿಗಳು, ಅಂತರಿಕ್ಷನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು- ಇವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು;

“ಸೂರ್ಯಃ ಸೋಮೋ ಯಮಃ ಕಾಲಃ ಸಂಧ್ಯೇಭೂತಾನ್ಯಹಃ ಕ್ಷಪಾ |
ಪವನಃ ದಿಕ್ಪತಿರ್ಭೂಮಿರಾಕಾಶಂ ಖಚರಾಮರಾಃ ||
ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಶಾಸನಮಾಸ್ಥಾಯ ಕಲ್ಪದ್ವಮಿಹ ಸನ್ನಿಧಿಮ್ |

ಅನಂತರ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಆಜನ್ಮಮರಣಂ ಯಾವತ್ ಯನ್ಮಯಾ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕೃತಮ್ |
ತತ್ಪ್ರಣಾಶಯ ಗೋವಿಂದ ಪ್ರಸಿದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ||

(ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಮರಣದವರೆಗೂ ನಾನು ಮಾಡುವ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ಷಮಿಸು, ಓ ಗೋವಿಂದ, ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು, ಪುರುಷೋತ್ತಮ;)

ದೇವಕೀದೇವಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಸವಗೃಹವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪೂರ್ಣಕುಂಭ, ಮಾವಿನಎಲೆಗಳು, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳು,

ಅಗುರುಧೂಪದ ಸುವಾಸನೆ ಇವುಗಳಿರಬೇಕು. ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯದ ಅಲಂಕಾರಗಳೂ ಷಷ್ಟೀದೇವಿಯೂ ಮಂಡಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅದರ ಹೊರಗಿನ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಜಲಿಹಸ್ತರಾದ ದೇವ-ಗಂಧರ್ವರುಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ವಸುದೇವ, ದೇವಕೀ, ನಂದ, ಯಶೋದೇ, ಗೋಪಿಯರು, ಕಂಸನ ಕಾವಲುಗಾರರು, ಯಮುನಾನದಿ, ಕಾಳಿಂಗ-ನಾಗಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಗೋಕುಲದ ಇತರ ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರಬೇಕು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎಳೆನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾತಿರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ “ನಾನು ಸಪರಿವಾರನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಬೇಕು. ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೇವಕಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ, ದೇವಕೀ-ವಸುದೇವರು, ನಂದ-ಯಶೋದೇಯರು. ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು ಚಂಡಿಕೆ ಇವರುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ನಾನ, ಧೂಪದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಚಂದ್ರೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀಸಹಿತನಾದ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪುಷ್ಪ, ಕುಶ, ಗಂಧಗಳು ಮಿಶ್ರವಾದ ಶಂಖತಿರ್ಥದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. (ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ) ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು. “ನಾನು ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ದ್ವಂದ್ವಮಾಡುವವನು ನೀನು. ರೋಗ ಮತ್ತು ಶೋಕ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು, ಶ್ರೀಹರಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಸ್ಮರಿಸಿದರೂ ಸಾಕು; ದುರ್ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಟವಾದ ವೃತ್ತ ಉಳ್ಳವನು ನಾನು. ನನ್ನನ್ನು ಶೋಕಸಾಗರದಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸು. ಮಾಯೆಯ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವನು ನಾನು. ಓ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ;

“ಶರಣಂ ತು ಪ್ರಪದ್ಯೇಹಂ ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ |
ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಸದಾ ದೇವಂ ವಾಸುದೇವಂ ಜಗತ್ಪತಿಮ್ ||
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಸರ್ವದುಃಖಘ್ನ ರೋಗಶೋಕಾರ್ಣವಾದ್ಧರೇ |

ದುರ್ಗತಾಂಸ್ತ್ರಯಸೇ ವಿಷ್ಣೋ ಯೇ ಸ್ಮರನ್ತಿ ಸಕೃತ್ ಸಕೃತ್ ||
 ಸೋಽಹಂ ದೇವಾತಿದುರ್ವೃತ್ತಃ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಶೋಕಸಾಗರಾತ್ |
 ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷ ನಿಮಗ್ನೋಽಹಂ ಮಾಯಾವಿಜ್ಞಾನಸಾಗರೇ||”

ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಮಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂತ್ರಗಳು. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆಮಾಡಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು, ಕಥೆಗಳನ್ನು, ಸಂಗೀತಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಉತ್ತರಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿ, “ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲಿ” ಎಂದು ಸುವರ್ಣ, ಗೋವು, ವಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

“ಯಂ ದೇವಂ ದೇವಕೀದೇವೀ ವಸುದೇವಾದಜೇಜನತ್ |
 ಭೌಮಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಗುಪ್ತೈ ತಸ್ಮೈ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ||
 ಸುಜನ್ಮ ವಾಸುದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ |
 ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಶಿವಂ ಚಾಸ್ತು” (ಇತ್ಯುಕ್ತಾತು ವಿಸರ್ಜಯೇತ್)

(“ಯಾವ ದೇವನನ್ನು ದೇವಕೀದೇವಿಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವೇದಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ವಸುದೇವನಿಂದ ಪ್ರಸವಿಸಿದಳೋ ಅಂತಹ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ಅವತಾರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗಲಿ, ಮಂಗಳ ಉಂಟಾಗಲಿ”) ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಉದ್ವಾಸನೆಮಾಡಿ ಅವನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ತಾನು ಪಾರಣೆಮಾಡಿ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

“ಜನಾಷ್ಟಮಿಯ (ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯ) ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅರುಣೋದಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ನದೀ, ತೀರ್ಥ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಾವು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಿಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಬೆಲ್ಲ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಮೆಣಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜವೆಗೋಧಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಬೇಕು” ಎನ್ನುತ್ತದೆ “ಕೃತ್ಯಕಲ್ಪತರು” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮೊಸರು, ಮಜ್ಜೆಗಳು ತುಂಬಿರುವ ಮಡಕೆಯನ್ನು ನೇತು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ

ಆಡಿಪಾಡುವ ಮತ್ತು ಆ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಮೊಸರು-ಮಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ತಾವು ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಬಾಲಕರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಜನ್ಮಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕರು ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಸುರಿದಾಡಿ, ಸಿಂಪಡಿಸಿ, ಮೈಗೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮದಿನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು, ಎಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

“ಗೋಪಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಹೃಷ್ಣಾಃ ದಧಿಕ್ಷೀರಘೃತಾಂಬುಭಃ |
 ಆಸಿಞ್ಞಾನ್ತೋ ವಿಲಿಮ್ಬನ್ತೋ ನವನೀತ್ಯಶ್ಚ ಚಕ್ಷುಃಪುಃ” ||

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರು ಮಾಡುವ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಆಚರಣೆಯು ಭಾಗವತವು ಹೇಳುವ ಗೋಪಾಲಕರ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಆಚರಣೆಯ ಸ್ಮೃತಿರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರು ‘ಉರಿಯಡಿ’ ಎಂಬ ಮಂಗಲಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಲುಮೊಸರುಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕರ್ಮವು ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ‘ಫಲವತ್ಸರ’ ಎಂಬ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಹಿರಿಯರು ಬಾಲಕರನ್ನು ಕುರಿತು “ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಆ ಹಣ್ಣುಗಳು” ಎಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಾಲಕರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. “ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಹಾಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಊರ್ಧ್ವಗತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ದಿವ್ಯಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೆ ಅವರು ಹಾರಬೇಕು” ಎಂದು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗಗುರುದೇವರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತೀ (ಜನಾಷ್ಟಮಿ) ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜಾವಿಧಿಯ ಕೆಲವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ವಂಗ, ಒರಿಸ್ಸಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರದ ದಿವ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು

ಕೊಟ್ಟು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮವಾದರೂ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ವ್ರತದ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಎಂದು ಮಾಡಬೇಕು; ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿವೆ. ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರ ಇವೆರಡೂ ಕಳೆದುಹೋದ ನಂತರ, ಅಥವಾ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಳೆದನಂತರ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ತಿಥಿನಕ್ಷತ್ರಸಂಯೋಗೇ ಉಪವಾಸೋ ಯದಾ ಭವೇತ್ |

ಪಾರಣಂ ತು ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯಾವನ್ಮೈಕಸ್ಯ ಸಂಕ್ಷಯಃ ||

ಅಷ್ಟಮ್ಯಾಮಥ ರೋಹಿಣ್ಯಾಂ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ಪಾರಣಂ ಕೃಚಿತ್ |

ಹನ್ಯಾತ್ ಪುರಾಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಉಪವಾಸಾರ್ಜಿತಂ ಫಲಮ್ ||

ತಿಥಿರಷ್ಟಗುಣಂ ಹನ್ತಿ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಚ ಚತುರ್ಗುಣಂ |

ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ತಿಥಿಭಾನ್ತೇ ಚ ಪಾರಣಮ್ |

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿಯಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿದೆ.

“ಭಕ್ತಾನಾಂ ವೈಷ್ಣವಾನಾಂ ಚ ಶುದ್ಧಾನಾಂ ನಿಯತಾತ್ಮನಾಮ್ |

ವಿಹಿತಾ ಸಾತ್ವತಾಭಿಚ್ಛ್ರೈಃ ರಾತ್ರಾವೇವ ತು ಪಾರಣಾ |

ಎಲ್ಲ ಉಪವಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವ್ರತದ ಅರ್ಧಫಲವು ಮಾತ್ರ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

“ಉಪವಾಸೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ ಪಾರಣಂ ಭವೇತ್ |

ಅನ್ಯಥಾ ತು ಫಲಸ್ಯಾರ್ಥಂ ಧರ್ಮಮೇವೋಪಸರ್ಪತಿ”||

ಎಂದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಹಗಲಾಗಲಿ, ರಾತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ಉತ್ಸವ ಮುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಪಾರಣೆ. “ಉತ್ಸವಾನ್ತೇ ಚ ಪಾರಣಮ್” ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಪ್ರಮಾಣ? ಎಂದರೆ, ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವನ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯುಂಟು. ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಗಳೊಡನೆ

ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುವವರು ದಿನಪೂರ್ತಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಧರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಮೋಕ್ಷಕಾಮರಾಗಿ ಭಗವತ್ತೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯೇ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅಂತಹವರು ಚಂದ್ರೋದಯದವರೆಗೂ ಕಾಯದೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿರಬೇಕು. ನಿಶಿಪಾರಣೆಯು ನಿಷಿದ್ಧ ಎಂದು ಶ್ರೀಗುರುದೇವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪಾರಣೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ “ಓಂ ಭೂತಾಯ, ಭೂತೇಶ್ವರಾಯ, ಭೂತಪತಯೇ, ಭೂತಸಂಭವಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋನಮಃ” (ಓಂ ಸರ್ವಭೂತಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಭೂತಗಳ ಒಡೆಯನೂ, ಭೂತಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನೂ ಆದ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ನಮೋನಮಃ) ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವ್ರತವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇದೆ. ಅಂತಹ ಗೋವಿಂದಪ್ರಣಾಮಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜನ್ಮೋತ್ಸವವಿಷಯಕವಾದ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ.

* * * * *